

ستار پیرزادو

سُورن سانبا هو

ستارپيرزادو

سُورن سانباھو

شاعري

سٽڊ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي

سڀ حق ۽ واسطا شاعرو ت محفوظ

ڪتاب جو نالو	:	سورن سانبا هو
شاعر	:	ستار پيرزادو
موضوع	:	شاعري
ڪتاب نمبر	:	35
ڇپائيءَ جو سال	:	2010
ڇپائيندڙ	:	سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي
ڏس	:	مزنائين، پارس ميڊيڪل سينٽر
		مبارڪ شهيد روڊ، ڪراچي.
اي ميل	:	<u>esaakhi@gmail.com</u>
ڇاپيندڙ	:	البرڪت پريس، ڪراچي.
قيمت	:	100 روپيا

پیتا

خاندان جي وڏڙي ، حاجي لعل بخش شيخ
جنهن جي نالي ڳوٺ ۾ مون پيدا ٿي اوهان
جي امانت اوهان تائين پهچائي سگهيو آهيان..

ستار پيرزادو

ترتیب

7	هڪ راءِ
13	بيت
31	دوها
37	سورڻا
43	گيت
57	چوڻ سٺا
61	هائڪا
71	ڏيڍ سٺا
75	نظم
85	آزاد نظم
141	غزل
156	ترائيل

هڪ راءِ

شاعري ڇو ٿي ڪجي؟ شاعري ڪير ٿو ڪري سگهي؟ سنڌ ۾ هن دؤر ۾ جيڪا به شاعري ٿئي پئي، اها شاعريءَ جو ڪيترو حق ادا ڪري رهي آهي، تجزيو، پرک، يا اوک ڊوڪ ڪيئن ڪجي؟ جيڪا بلڪل ڪجي، ڪو به ان کان مبرا ناهي پر ڪيئن ڪجي ۽ ڪير ڪري سگهي ٿو؟ اهي اهڙا سوال آهن جن جو صحيح جواب ته ڪو اهڙو ڏاهو پارڪو ڏئي ٿو سگهي جيڪو ان فن جو ماهر هجي ۽ جنهن سان هر ڪو متفق هجي.

هڪڙو دؤر هو، جيڪو اسان جي سنڌ ۾ فارسي گهوڙي چاڙهي وارو هو ته ان ۾ سنڌيءَ پدران فارسي ٻوليءَ ۾ شاعري ٿيڻ لڳي ۽ اهو دؤر اسان جي شاعراڻي ادب تي ايترو ته ڊگهو وقت چانيو رهيو جو انگريزن جي دؤر حڪومت تائين ان جا آثار عام جام نظر اچن ٿا. اهي آثار اسان کي شيخ اياز جي شروعاتي دؤر تائين ملن ٿا. ان دؤر جا ٻيا نالا به ڪوڙ سارا آهن.

ان دؤر کان پوءِ شيخ اياز، شيخ راز، بردو سنڌي، نياز همايوني، شمشيرالحيدري، تنوير عباسي، امداد حسيني، ۽ سندن دؤر جي مڙني شاعرن سوچي سمجهي نچ سنڌي ٻوليءَ ڏانهن موت کاڌي، ان سان گڏ و گڏ سياسي وابستگي به شاعريءَ ۾ پنهنجا پير پختا ڄمائي ڇڏيا جو هر سياسي نعرو شاعريءَ جي پيرائي ۾ لڳڻ لڳو.

ڏوڏ هن سماج کي،

لوڏ سامراج کي،

ناه ڪو نئون نظام،

جو چڱو چوي عوام،

هي نظام آ خراب.

انقلاب، انقلاب ڳاءِ انقلاب.

شيخ اياز جو اهو نظم ڄڻ ڪنهن سياسي جماعت جي حمايت لاءِ جلبي گاه ۾ پڙهڻ جي لاءِ لکيو ويو هو. پوءِ هر ڪنهن ڏٺو ته شيخ اياز، شاه لطيف ڀٽائيءَ سان سياسي جلسن جلوسن ۾ ڳائجڻ لڳو ۽ اڄ ڏينهن تائين پيو ڳائجي. شاه لطيف ثقافتي حوالي طور ۽ شيخ اياز سياسي سڃاڻي ۽ سوجه ٻنهي ڏيڻ خاطر.

ان ئي دؤر ۾ شاعريءَ جو ڪارج ڳولي لهڻ جي ڪوشش ڪئي وئي ۽ بنا ڪارج شاعري رد ٿيڻ لڳي. ڄڻ ته شاعريءَ مان لطيف جذبا پر ڪري اوڏامي ويا جو رومانوي شاعريءَ کي ميدان مان اُڌاريو ويو ان حد تائين جو ان کي ڪٿي واهيرو ڪرڻ ئي نه ٿي ڏنو ويو. ماضي قريب ۾ سنڌي ادبي سنگت جي دستوري گڏجاڻين ۾ اهڙي شاعريءَ کي ڪيترا ئي دوست پير ڪوڙڻ ٿي نه ڏيندا هئا. پر ”گهر ته اسان جو گوليءَ پٽت تي“ جهڙي شاعريءَ جي تعريف ڪرڻ ۾ دفتر کلي پوندا هئا.

اچتو ٿيو ڇا جو سويت يونين ۾ پروسٽرائيڪا ۽ گلاسنوسٽ دوستن کي چرڪائي ڇڏيو ۽ انهيءَ کان پوءِ سويت يونين ۾ آيل پروسٽرائيڪا جي طوفان سنڌ ۾ ڪنهن جي ڪڪائين

جمھوريءَ جيان جمھوري هوا ۾ اُڏائي، نالو نيشان ٿي ميساري ڇڏيو ۽ رُوبل رستن تي هوا ۾ ردي ڪاغذن جيان اُڏامندا رهيا، جن کي ردي ڪاڳر ڪوٺي ڪو به هت ۾ ڪٽڻ جي لاءِ به تيار نه هو ته شيخ اياز سڀ کان اول دانهن ڪئي ته مون اڳ جو ڪجهه لکيو هو اهو ڪميونسٽس جي چوڻ تي ۽ کين خوش ڪرڻ جي لاءِ لکيو هو تنهن ڪري مان ان تان هٽ ٿو ڪٿان ته سنڌ ۾ شيخ اياز تي جُلمن جي پوڄا ۾ مڃي وئي. جتوئيڪ شيخ اياز پوءِ به شاعري ڪندو رهيو پر سندس خيالن ۾ ڪافي ڦيرو اچي ويو ۽ ائين چئي نه ٿو سگهجي ته سندس ٻي ڪيل شاعري اڳ ڪيل شاعريءَ کان ڪو گهٽ فائدي يا جذبات جي وهڪري ۾ نه آهي پر سندس جذبن ۾ ڪي قدر تبديلي اچي وئي هئي.

هُونءَ منهنجي خيال ۾ شاعريءَ کي اڳ، درست دڳ جيڪڏهن شاھ لطيف ڏيکاريو ۽ پنهنجي ذات، ڏانءَ، آڏمن، احساسن، ٻولي، ثقافت ۽ سنڌ جي مسئلن تي نظر واري حالت کانئس ٻوليءَ جو سوءُ سڪڙو بچاءُ ڪيو، ٻي صورت ۾ سنڌي ٻولي هجي ٿي نه هاءِ ته وري ان کان پوءِ پاڪستان ٺهڻ، اردو ٻوليءَ جي هلائڻ ۽ انگريزي فلسفين جي ڇهه کي شيخ اياز جي شاعريءَ ۾ مثبت خيالن، ٻولي ۽ سياسي لاهن ڇاڙهڻ کي نظر ۾ رکي، ٻولي ۽ سنڌ جو بچاءُ پڻ ڪيو. سنڌيءَ کي سر ڪير نه ڏيندو،

سهندو ڪير ميار اويارا

يا وري ٻوليءَ جي سادگيءَ ۽ حسين جذبن هي ڳانڍاپي جو هي مثال ڏسو :

ڪرايون ڳچيءَ ۾ وڃي ڪانڌ کي،

ڏسي وڃ ويٺي ڌري تي پئي.

اهو ڪانڌ ڪهڙو انهيءَ کي ڏسو،

سهاڳڻ ته ٻه ٻه ٻري تي پئي.

انهيءَ پيرائي جي شاعريءَ جي به هڪ لهر آئي، پر وري سنڌ جي مٿان اڄڪلھ جيڪي سياسي ڪڪر ڇانڻيا آهن، انهن جي ڪري اڄوڪي تقاضا سنڌي شاعريءَ کان اهو ڪجهه گهري رهي آهي جيڪو ڪجهه ون يونٽ ٽوڙڻ جي لاءِ ادبي محاذ تان جدوجهد طور ڪوٺيو ويو هو. اڄڪلھ ته سنڌ تي هر قسم جون ڌڪيائون آهن ۽ هر قسم جون جُلمون ٿي رهيون آهن. پاڻي ناهي، سنڌوءَ جي سڪڻ ڪري جڙ به ڪارو ٿي ويو آهي تنهن ڪري سنڌ جي سونا سونا سنگ اپائيندڙ ڌرتي ڪلرائي ٿي وڃڻ ڪري سنڌ ٿيڻ لڳي آهي. منهنجو ڳوٺ، جيڪو سنڌوءَ جي ساڄي ڪپ تي، موھين جو دڙو لڳ ۽ درياھ شاھ کان فقط اڌ ڪلوميٽر جي مفاصلي تي آهي، اتان جي جڙ جو به پاڻي ٻاڙو ٿي ويو آهي. لاڙ جي ته لکين ايڪڙن ان اپائيندڙ زرخيز ڌرتي سمڻ ڳڙ ڪاڻي ويو آهي. ۽ ڪيترا ئي لک ايڪڙ زمين ڪلر ۽ سم ٿي وئي آهي. اهڙي دؤر ۾ جتي حڪومت جو مثبت رويو هجڻ ضروري آهي ته ادبي محاذ تي اديبن جو پنهنجي مورچي تان سنڌي عوام کي ڪنهن ڏانءَ سان ڏاهپ ڏيڻ جي ضرورت آهي.

اسان جي وڏڙن جيڪا غلطي ڪئي، اسان انهيءَ جو ڪيٽو لوڙي رهيا آهيون. محترم حسين هارون جيڪو اڄڪلھ پاڪستان پاران گڏيل قومن جو نمائيندو آهي، تنهنجي چواڻي ته آمريڪي ماهرن جي تحقيق مطابق 2035ع تائين سنڌو درياھ سڪي ويندو ۽ سنڌي ماڻهو

لاڏو بڻجي ويندا. ان کان سواءِ ڊاڪٽر مخدوم احمد حسين چواڻي ته هڪ تحقيق مطابق هن صديءَ جي آخر تائين ڪيتريون ٻوليون ختم ٿي وينديون، انهن ۾ سنڌي به هڪ ٻولي آهي. اها رپورٽ يا تحقيق اسان تائين چو نه پهتي آهي، جنهن کي نظر ۾ رکندي سنڌي ڏاها ڏاڻاسرا ماڻهو اتي ڪا هلچل هلائين، سنڌي سياسي جماعتون ڪي تحريڪون هلائين، ڇاڪاڻ جو اسان جي ملڪ جو عوام گذريل 62 ورهين جي عمر ۾ به ساڃاهه جي کوٽ مان پيو گذري. تعليم جي حوالي سان ڊگريون رکندڙ نوجوان روزگار لاءِ واجهائي رهيا آهن پر کين حڪومتي واعدن مان اعتبار ٿي ڪجي ويو آهي، تنهن ڪري سندن ڌيان ٻي ڪنهن به ڳالهه طرف وڃي ٿي نه ٿو. سنڌ ۾ ڪو به مثبت ترقيءَ جو ڪم نه ٿو ٿئي ۽ جيڪڏهن ڪو آهي به ته ان جي پوري ٿيڻ جي اميد سرڪاري ڪارندن کي به گهٽ آهي.

سنڌ جي سياسي اها صورتحال ۽ ماضي قريب ۾ اغوي، قرون، ڌاڙا لٽ مار، قتل و غارت، ڪارو ڪاري، هڪ طبقي جو ٻئي طبقي تي دينا داسٽي ويل وهائڻ، سنڌي ماڻهو هڪڙي ڏجي مان نڪري ٿو ته ٻئي ۾ اڙجي ٿو پوي. هر ڪنهن کي پنهنجا مفاد پيارا باقي سڀ هڃارا. اهڙي معاشرتي صورتحال ۾ سنڌ جو اديب، شاعر، ڏاهو ڏاڻاسرو وڌيڪ زمينوار بنجي ٿو. تنهن ڪري ڪا ادبي جماعت، خاص ڪري سنڌي ادبي سنگت ٿي سوءُ سيڪڙو فعال ٿين گهرجي ۽ اڳتي اچي اديبن جي سرواڻي ڪري، وڏڙن کان رهنمائي حاصل ڪري ڪو گس ڪا واٽ، ڪا ترڪيب، ڪا ترتيب نوجوانن ۽ ايندڙ نسل جي لاءِ جوڙي وڃي جيئن ايندڙ نسل کي چڱي سگهجي،

زندگي جي درو ديوار تان،

جو به آهي لٽل،

ڪنڊ پاسي کان ڇٽر،

جُهد منهنجي جو ته آ شاهد اڃان.

مون کي ايترو ٿي چوڻو هو، باقي سنڌ جو اديب، شاعر هن وقت پنهنجو گس وٺڻ ٿو گهري ته کيس ڏهه ڀيرا سوچڻ گهرجي باقي،

اسان اُميدن ڇا ڏيئا،

گل ته ڪندا ٿي ناهيون،

اسان پنهنجو رت سڀ ڏئي،

ان جي وٽ سوريندا آهيون.

پنهنجي شاعريءَ جي ٻاري ۾ مون کي نه چوڻ ٿي نه ٿو چڱاڻي. ساڻ سلامت، صحبت باقي.

ستار

تاريخ: 22 مارچ 2010

ڏس: سنڌ ادبي اڪيڊمي،

مڙنائڻ ڦلور - پارس ميڊيڪل سينٽر،

مبارڪ شهيد روڊ، ڪراچي

اي ميل: sattar_pirzada@yahoo.com

چپيل ڪتاب

- پيغامبر (3 ايڊيشن) ترجمو 1985-1989
- نيو فيلڊس پبليڪيشنس، حيدرآباد
- مون کي محبت آهي. ترجمو 1996ع
- نيو فيلڊس پبليڪيشنس، حيدرآباد
- تيرهون سج، ترجمو 1999ع
- سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي
- ويا جي هنگلور، سهيڙيل 2000ع
- سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي
- سرمد شهيد، ترجمو 2002ع
- سنڌ ادبي اڪيڊمي ڪراچي
- وڏا وڻ وڻڪار جا سهيڙيل 1997
- سنڌ ادبي اڪيڊمي ڪراچي.
- آوارا اردو ترجمو شيخ اياز / ستار 2008
- سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي
- سيئي جوين ڏينهن ڪهاڻيون 2008
- سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي
- آدرشي انسان سهيڙيل 2009
- سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي
- قصائد پاڪ سهيڙيل 2009
- سنڌ ادبي اڪيڊمي، ڪراچي

بيت

ڏسبو آهي اڃ، ڪيڏي لپتي آڻ،
وڃئون سڀني ڏينهن، ماڻهن آڏو منامرو.

تئون بند آهي اڃ، ڪيڏو ٿئي پڪا ڪريو،
سڀني ٿئي سڀني ڏينهن، هاڻي رات رهي وئي.

ڪنڀا ڪناري، رات پياري، سوچي ٿي آڻ،
سڀني ڪناري، لالڻ لائين سڀني ملڪي.

بند ٿيندا ٿي ٺاهن، سڀني ڏينهن وات پيرين،
چو ٿي ڏينهن ڏرين، چرچو ٻڌي پڌر ٿينجو.

هڻي ڪيڏيون ڇهريون، پرتي پٽ ڪي،
ڪهڙي ڪل ڇٽ ڪي، سڀني پاسي ڪي پيرين.

سڀني سمورا، ٿيڻو ڇڏي ڳاڻيا گهوٽ لٽ،
ڪين ٿيا سڀني پيرين، تنهنجا پاسي پيرين.

وهاري ونهه ٿي، اٿس ڪيڏو لائين،
ڦيرا ڪيڏا پائين، سڀني شاهه جمال ٿي.

رتو ويس ڍڪي، پارائي ڳهم ڳنا،
ڪيئي راج ڪنا، شاديءَ لاءِ چوڪري.

نياڻيون سياڻيون آڻيون، ڳاتائون سڀ ڳيڇ،
مينديءَ پوڙائي ڇيڇ، لڪي لڪي گهوٽ جي

لائسن واري ويل، ڏانيءَ سڀ ڏانوڻ،
پوءِ نه ٿيا چوميل، لائون ڏنئي لال.

نيڪيٽيءَ جي ويل، گل چونڊايو گهوٽ کان،
تي نه سگهيا پر ميل، گهوٽ وٺي گهر ۾.

ڏيئي لوڻ پڪو ۾، تو جي وٺا يا هٿ،
سي نه رهيا ست، ساڳي آءُ اڪيلڙي

ماءُ لڏيون مون لائون، ڇٽ ته ٿيو هو ڊوهر.
ڪنهن ڏي ڏيان ڏوهر، قضا مون سان هيٺن ڪيو

تو ته گهڻيون ئي ماءُ، باسون باسيون شاه تي،
پر ڪو لونءَ لڳاءُ، مون نه پاتو وڙ سين

مون ٿي رنو ماءُ، تو ٿي ڳاتا سڀهرا،
ساريون پينر پيءُ، لائون ڏنيون لاءِ مان

آءُ ڪٿان ٿي سڻهن، منهنجو ناهي ڏوهه،
لکيو منجهڙين لوهه، پڙيو، پيار نه مليو

گل قل گاهه گسن، چوڙ ڏس ٿي سرهاڻ،
وسي ويو وڌڙو، وڻ ٿڻ ٿا وهسن،
پرين شال پُرجهن، مند سندا مامرا.

پُڪن پيلا گلڙا، ڪوٽڪ ڪئي قطار،
موتي آئي مند آ، موتي پيءُ تون يار،
تو ڪان ٿيندي ڌار، گهنگهر گهاريان ڏينھڙا.

اچا گل ايوڻيءَ جا، ٿاري ٿاري ٿي بهڪي،
چئون چيها جهرڪيون، ٿيڻيهر ٿي ٽهڪي،
مند سڄي مهڪي، توڙي ڏينهن ٽپي ويسا.

پيرون ڪپڙن ڪوڙ، ڪامنهن جهليسا ڪارڙا،
تڙگي پاڻيءَ پاند م، جهول پرن ٿا بهارڙا،
تو ڪيسن مون يارڙا، وسريا ورڻ ڏينھڙا.

رهي پئڻ راتسڙي، وس منداڻتي مپنهن
ڪيڏو مونڪي نينهن، ٺهسا راڻيون ننڊ جاڳ

مياڪي لاهي موٽيا، ڪن ڪر ڏس لوٽيا،
ڪاڙهي ڪاڙهيا ڪيترا، ڪرا توڙي ڪوٽيا،
تڙاڙ چاڙهي ڏيئڙي، خص خص بادام ۽ ڦوٽيا،
ڏوهڻيا ۽ سڀ پوٽيا، ڪڙم سڄوئي ڪم تبيا.

رڻبي سارڻيون سڀاڳڻيون، برت ٿيون ڀرين،
ڪيڏا ناز ڪرين، ڳائي لاڏا ميان.

ڪيڏي پيڙڙا سفر جي، جهيوري وڏو جي
ڀرين اوڏو ٿيءَ، تڏهن ٿڪ سفر چا.

ڏنم توکي ڏاج م، لڙڪا ڪين لاڙي،
سياهنم ائين ساڙي، جد ائي هن جي ۽ ڪي

سيانجهي سڀون سمنڊ، لهر لهر آلاٽ،
ڪيڏا اونچا ڳاٽ، ڳڙڪائي ويو سمنڊ آ

ٻاڪ ڦٽيءَ جو ماڪ، جرڪي لٽيءَ جي لام،
رات صبح ۽ شام، ماڻهو سڀئي سڪائيا.

ويڙو سج لڙي، پهتا نه پانڌي يار،
جن لئه سڀ چمار، جهڄان جهمران جو.

مونکي ڪهڙي ڪل، جهريو جيءُ نه جڙڻو،
ٻيهر ناهي وڙڻو، ويو، ورنڊو ڪين ڪي.

مونکي ڪهڙي ڪل، دم نه پنهنجي وس،
موت ڪيڏي هٿ ڪس، جهڀي ساھ سرير کان

مونکي ڪهڙي ڪل، رهندو هڪڙي رات،
جيءُ ڏئي نا جھل، جهري جهڄي جوءُ ۾.

مونکي ڪهڙي ڪل، ايندين نه موٽي ماڳ،
ٻيهر ڦريون ۽ ساڳ، توڻ وٽندا ڪينڪي.

تنهنجا پٺا نيڻ، منهنجي ننڊ ڦٽي،
تولاڻ آءُ منسي، سوچي ستس ڪينڪي.

پني ساري پئونء، لڙي ويئي رات،
نٿي نڪري تات، جنين جهوري جندڙي

تارا گل ڦل باغ، چنڊ چٽاڻو چوڌار،
کوليا توجو وار، اوند هه سڀ ڍڪي ڇڏيا.

آءُ اڪر تو ساڻ، اوريان اندر اور،
سو سو پيرا گهور، ٿيندا منهنجا انگڙا.

تنهنجا سارا انگ، جرڪن چوڏهينءَ رات،
ساري وڳر جي وات، تنهنجي آهي ڳالهڙي.

تو لئه گهڙي ريت، تو سان سڀ جي پريت،
تو سان جيڪا پريت، ڪنهن سان ڪين ٿئي.

ماڻها موهن ڪينڪي، موهن ٿا ڪي ڀول،
جيڪي منهنجي جهول، آچيم سي ادب سين.

اک لڳي ئي ڪانء، سوچي ساري رات لڙي،
مٿان چنڊ ڪڙي، چوريو منهنجي ڇت ڪي.

تارا کجڪو رات، مٿان ٿيو ماڻهن،
کيڏي انهي هيل آ، ڳاڙهي ڀري برسات،
هر ڪنهن وائي وات، ڪونڌر ڪٺا ڪيترا.

تون سارو سچ پرين، آءُ ڪوڙو ڪچ،
محبت ٻاريو مچ، آءُ ڪي اوڏو عشق جي.

تون ته سهاڻو سچ، اوندھ تو لئه ٺاھ،
ڏس ڪٿي تون ساھ، روشن ڪريو رات ڪمي

پرجهيم هاڻي پت، چاهي مايا موھ،
ڪنھنجو ڪونھي ڏوھ، هر ڪو چاهي مون ملي.

چندن سنڌي چڪ، سچڻ سنڌي سڪ،
ڪانه رهي ٿي لڪ، وڪري وڃي واءِ ۾.

جهومر جهومن جيئن، ٿو جهومي اٿي جيءُ،
ڪهڙو پرين آهيءُ، ڏٺي ساھ سيبائيو.

سادو سوا سور، جوڳي بنا جاڳ،
ڏٺو ٻڌو ڪينڪي، بنا راڳيءَ راڳ،
جهاڳي جهاڳ آجهاڳ، پانڌي پهتا پير ڪي.

سُر ۽ سُرنڊو، جڏهن ڪن پيڻ،
چاتو ٿي ڄاڻن، سر سوانه گهرندو.
چارڻ نه چرندو، چورئي چنگ بنا.

گهائي ڪا گهورن، ڪنن اڙايوانگ،
ڪنن کاتيا قيد ڙا، ڪنن چنايو ونگ،
ڪنن ساريا ساڻيا، ڪنن ساريو سنگ،
جاني جنين جُنگ، ٻڌن ٻولن ڪينڪي.

اسان رات اداس، سوچيو ويٺي سنڌ تي،
ڪيسين رهندي راتڙي، چوڏس هيئن اماس،
آيو جهوٽي واءِ سان، رانول رتو واس،
ڪنهن ڪي ناهه قياس، ساڙيندي سنڌ ڪي.

نذر اياز

ٻڌ ٻڌ هاڻ اياز، ڳائڻ تنهنجون ڳالهيون،
سارا تنهنجا ساز، گهر گهر گونجن ڪيئن پيا.

ٻڌ ٻڌ هاڻ اياز، تنهنجو هي پيغام،
ڪيئن ٿيو آغام، ڪنڊ ڪنڊ پهتو سنڌ ۾.

ٻڌ ٻڌ هاڻ اياز، تنهنجون هي وائيون،
ٻاجهاريون ٻايون، ٻولن جموليءَ ٻار سان.

ٻڌ ٻڌ هاڻ اياز، تنهنجا گيت غزل،
ڪانهي جهڙي نر پل، ڳائڻ ڳوٺ ڳالين ۾.

ٻڌ ٻڌ هاڻ اياز، پنهنجو سچ چيل،
توسان قول ڪيل، پاڙين سنڌي جونڙا.

ٻڌ ٻڌ هاڻ اياز، ڳاييل پنهنجا بيت،
پرپر ٻهڪن ڪيت، جر جر جرڪن جوانڙا.

سمجھ ھاڻ ايان مقصد پنهنجو ماڻيئي،
پرجهي سون سا ڳالهڙي، لڌ و تنهنجوران،
تنهنجو هي آواز، ٻڌو هر هڪ ڀاڙي

تو سان ڪهڙي ريس، توو لفظن ڪاڻ،
حياتي وڌيري ماڻ، ڀرج جهولي سندن جي.

تنهنجي هيءَ ٻولي، جيڏي ٻاجهاري آهي،
تيڏي تڪي گولي، جي ٻوليون ٻئي ڏنگ سان.

مسوئين پوئين هار، تنهنجا لفظ لڙهيون،
وڃين ايسن مڙهيون، ڪهنا لفظ صراف جان.

تنهنجا جو ٻڌ پڙهي، وايون گيت غزل،
جيءَ اچي نه جهل، ان جي نند ڦٽي پوي.

منهنجي نيٽئون ننڊ، ڇاڪڻو ڦٽي رات،
مونکي ڳولي ذات، لڌ و آهي لوڪ مان.

ڳوٺ جي سار

ٻجهسي ٿي ٻلهڙيجي، دڙي پاسي دادلي،
جهوري جنهين جي، رات وڏينهان روح ۾.

جنهن ۾ ڄاڀي مون، پيرين پندت ڪيو،
رهان ڪيئن سڪيو، ان جا ساري ڏاڪڙا.

سارون سندوءَ ڪپ جون، اچن سوٽن سان،
پاڻيان پنهنجو پاڻ، پرزا ڪيان پست تي.

اتر شاه جمال، ڏکڻ شاه ملسوڪ،
ٻوڙي سگهي ڪينڪي، جنهن کي سندوءَ ڄمال،
ٻڌيو اتان جو حال، هيئون هجي ٿو وڃي.

ڳوٺ مٿان چنڊ، چمڪي چوريو چست ڪي،
گڙي پيو گهند، پرھه ڦٽي پريات جو.

سستي سناريم سبيٺ، ورهين ڪين وربا،
سبيئي سور سٿريا، چڻڪي منهنجي چست ۾.

موت نه ڏسي مند، هوت نه ڏسي حال،
ڪڏهين ڪري پال، اچي هوند اڻ هوند ۾.

ٽي، ڪيڪڙو ۽ واري

ڪيڪڙو آهي ڪيڪڙو، رڻ پٽ جو راکاس
ڌاري ٿو آکاس، هن جو هي آواز.

ساري واري سج، وڻ نه ڪو وانگي،
ارها سرها سانگي، سونهن ديس وڻاڻ.

پيرون پکا پونن، ٽڙڪي ٽڪو تبا،
جهولو جهٽي واءُ، ماڻهن لنگ اُساتيا.

ڪاري واري ڏينهن، ڪٽ هن نرندي رات،
ماڻهن ڪاڏي مات، ڪيڏي سج لاءِ سان.

چڻڪي ڪڻڪي ڪرھو، رڙهي نه رازا ڪري،
پاڻي ناهي پنڌ پري، هلي ڪيئن هيچ سان.

واءُ سڄوئي واسيو، تنهنجي سڳند ساڻ،
تنهنجا سڀئي ساڻ، من موهيند اَميان.

اوڻي پوڻي پڊ مڻي ، گڏ هن وڻو ميسنهن ،
ڏکيا گڏ رن ڏيسنهن ، لاڻو لنڊ سرڙي ويو.

رڻ نسي ڪهڙي رات، توڙي چمڪني چنڊ،
گرڙي نه ٿو چنڊ ، ته سونهن آسونهيڻ لڳي.

هيءَ جا ڏيءَ ڌاڙا ڙجي. آهه سامائي ڪالهه،
گهيلىءَ جي ڳالهه، واڙي واڙي وات تي.

ڪهڙي ڪريان پست، توسان پنهنجي ڳالهه،
منهنجي ساري زندگي، منجهيل جهڙي ست،
جي سليان توسان سور، ته ڪلي پوندم ڦٽ،
ساهه ٿئي ٿي گهٽ، ساري گذريل ڏينهنڙا.

سليم ساري پست، جيون جا به پرولي،
ٻڌي جهوليءَ ماءُ ۾، ٻاجهاري سا ٻولي،
ڄاڀي مرڻ وڃ ۾، زندگي ڪيئن رولي،
جيتي ويا جڳ ڪان، خالي جنسين جهولي
جيڪا وهي ٻولي، ڄاڻا اها ڄاڻي وئي.

چوڌيل ۾ چند

تنهنجو چهرو چند، آئيني ۾ جرڪي،
منهنجو من مَرڪي، اولڙا اکين تي پيا.

تنهنجو چهرو چند، لڏي آئيني منجهس،
من، تي ٿيو اٿن منڊ، اکيون آئيني کتيون

گاڙها تنهنجا ڳل، اکيون هرڻيءَ هار،
ڪڪر، ڪارا وار، اکيون آهن آگهيون.

شيشي ۾ ڇا چول، سارو جسم چلي پيو،
سڀ ڪي ملي پيو، ڪيڏو ساءُ سرير، جو

ننڍا کڙيون نينگريون، ڌاري ويٺيون ڪنڌ،
ساڻو سَنڌُ سَنڌُ، اڃان پٺت اڳيرو.

آئيني ۾ خوبرو، ڪلهي ڪنڌ ڌاريو،
منهنجي من واريو، پري کان ئي پاڻ ڪي.

ڳلن جرڪو سڄ جو، آئيني مان اولهڙا،
ائين تو جو پورڙا، اڪيون چنپي ورتيون.

صوفن جهڙا ڳئل، اڪيون ڪارا انگور،
هن جي ترچي گهور، گهائي رس گاڏئين.

تو لڻ ڪا تشبب، ڪا نه سجهي ٿي ڪامڻي
ائين ڏانوڻ ڏانوڻي، اڳ نه مڃن جي د لڙي.

آئيني ۾ تنهنجو چهرو، ائين تو جهولي،
ڪڪرن مان چنڊ تو، چڪور ڪي ڳولي.

اونڌا يئمانا ڪري، بند ڪيئي مٽ شالا،
پياسا ڪتي پير وڃن اجارا موٽيو.

ڳل مٿان هٿ آڱريون، چنڊ مٿس عادل،
نڪري جهٽ پل، چنڊ چٽاڻو پيو ڪري.

سستي سارين ڪانڊ، ڪنهنڪي ٿي پريمائين،
نه ٿي جو ڳالهائين، سرتي سمجهيم سڀڪي.

آئيني ۾ ڇهرو چنڊ ، جهولي پينگهي جيان ،
منهنجو من ميان ، آهه ! ڪنڊوان ڏي .

اڪيون ڪولي ٿيو ، سڀنواريا ٿئي وار ،
ڄڻ ته ٻولي ٿو ، ڏني پڪ پريست جي .

اڪيون ڪولي ٿو ، سڀنواريا پئي وار ،
تنهنجا سارا پار ، پر جهيا مون پرين

اڪيون ڪولي عجب مان ، ڏٺي پنهنجو پاڻ ،
هيڏي ڪيئن سرهاڻ ، نڪتي منهنجي نند ۾ .

پر ۾ سسڪيءَ ساڻ ، بوليئي جيڪي ٻولڻيون ،
ترقي من ڪئي ناڻ ، ٻڌان ٻاجههارين کي

ويندي هڪ نظر ، وڌم نوتي پو پري ،
وڻيءَ مونکي اونري جيئن پاڪر ۾ هجين

ڄمڻ جهڙا ڇپڙا ، ڇمڻ جهڙيون ڇاتيون ،
ڪيڏيون آهن آتيون ، اڪيون اريبيائي سنديون

پر ۾ تنهنجي سڪي سونهين گل گلاب جيان ،
گهريو ڪيئن نه وڃان ، پرينا پرڏيهه جا .

دوها

هار ڪري سينگار، جڏهن ڪنڀان توپيس،
هاڻ لڦٽا ناچڻي، منهنجي من، جا مير.

هار ڪري سينگار، توجو ڪيرڙي گهور،
موهيو منهنجو من، ڇهڪي دل اک انبور.

آءُ هلي هڪ وار، ٽلي، اڱڻ اجاري وڃ،
من، ۾ مائي چڻنگ مڻي، ڀڻڀڻ ٻاري وڃ.

آءُ هلي هڪ وار، ڪلي پريائي وڃ هي من
ساه نه تو سيبائي سرنا، ڪامي تو مون تن.

جيئڙي ڪاري رات، نيڙا روشن نئيڻ،
ڪيئن نه ٻڪجن تن سان، منهنجا آتما نئيڻ.

ڪيئن ياد ڪيائس، سڄڻ وسري ئي نه ٿو،
ساه ۾ ساڃن رهي، ذهن ۾ اُسري ئي نه ٿو.

ڳاله ڪنهنجي ڪيان. ياد بس هڪڙي اٿم،
ڪنهن کي ڪيئن مڃان، هن ٻڌائي ٻاجھ سان.

اکڙيون کول ته اوتيان تن ۾، پنهنجي من جي جوت،
اوندا هيون سڀ روشن بڻجن، منهنجي دل جا هوت.

ڳاءِ اتي يهراڻو هاڻي، ٿي وئي آ پريات،
من ۾ ڪو مانڌاڻ مڇي، ڪيڏي آهي سمانت.

جنهنجا ڳسل گلاب کڙيل، نرگس جهڙا نئيڻ،
سي ئي منهنجا ساجن سرتي، سي ئي منهنجا سيڻ.

ان اچارو پيٽ بکيو، اڪلي ڪهڙو پنڌ،
اونئي ويٺو واجهر وجهي، ناهر وڇاڻو هنڌ.

اڀ ٿي ناهي چنڊ سڪي! ٿا تارا ڪل ول ڪن،
ساريم پنهنجا سيڻ سڪي! مونڪي موهيو جن.

آڙ اوهان جي آهيان پيارا، ٻئي جي ناهي ڪاڻ،
تون ئي موتين مالها آهين، تون ئي هيون ڪاڻ.

لاڻي پريست ٺهاڻ سرتا، آهي پنهنجي ريت،
موهي ماڻن سان نه مارج، جڙ ڪري نه جيست.

گُچي کيسر سگهي، کنهن جي آهه جمال،
تو آڏو کيبن هلي، منهنجي جان جمال.

تنهنجي ڪارن وارن نيارن، موهيو منهنجو من،
تنهنجي نسيٽ نهارن تي، تڙپي اٿيو هي تن.

ساڻي ساري هنجون هاري، هيءَ اياڻي کيسر،
رات نھاري سج اڀاري، ڪنهنجا گھٽ ۽ گھير،

اڪيون هي نه اوڀريون، صدين جي سڃاڻ،
هلي آڻيون پاڻ، منهنجو مان مٿي ڪرڻ.

مان آهيان آواز، وڪري واءِ ۾ ويڃان،
تڙ تڙ تي پرلاءِ، ڇهه ڀيري ٿو اڃان

تارا تنهنجو ڏوهه نه آ، ڀلي پيو تون ڪل،
پري آ مون کان ساجن، تون ئي هن سان مل،

رات وسایم وڌ ڦڙو، تڪو کي ساري سڀيڻ،
ڪنهن جا ساريم کين کي، سرتين ڏنا جي ويڻ.
ڳاءِ اٿي يـر راڻو هاڻي، ٿي وئي آپريات،
من ۾ ڪو مانڌاڻ مچي، ڪيڏي آهي سانت.
آئون اوهان جي آهيان پيارا، پئي جي ناهي ڪاڻ،
تون ئي مون لاءِ موتين مالها، تون ئي هيسن ڪاڻ.
تنهنجي وارن ڪارن نيارن، موهيو آهي من،
تنهنجي نعيڻ نهارن تي يس، تڙپي اٿيو هي تن.

سورنا

سُتي تنهنجي سونهن، نڪري آئيني منجهان،
دل سان ڪٿي وڙهن، وسري ڪيئن وجود کان.

ڪنهنجي ناهه مجال، ايند ن روڪي راهه،
پورن مٿان پال، ڪري قرب قريب ٿو.

رڻ تي رات اُٿي، برڪا بوند بهار جي،
لٽي مونجهه مٺي، سائون سرس قولاريو.

پنٺ نه پراهون، جي هليين هئين ساڻ،
ٿورو اڳاهون، ساجن آهي سات ۾.

لڙي هيل ته آءُ، ڏس ته اسان جا ڏاکڻا،
ست نه سات سماءُ، ڪهڙو ويل وهي ويو.

اهي ئي ياد ڪرين، جن وساريو هجييس،
سي ڪيئن سارين، جن جي ساهه پساهه ۾.

تو سان پنهنجو سنگ، سنڀران صديون اڳي،
منهنجو هر هڪ انگ، جهومي تنهنجي گيت تي.

لکیم جیڪي بیت، ڇهرو تنهنجو ڏسي،
لهرون لهرون کیت، مٿان چنڊ ڏسي پيو.

چڙهي مٿي چوٽ، ڏسي ٻينو چنڊ ٿو،
جيڏا اونچا ڪوٽ، اوڏو ظلم زمين تي

تون به اوري آءُ، سوڌي آءُ رڙهان پيو،
منهنجو ٿريو تانءُ، پرچ پنهنجي ٻاجھ سان.

ماڻهن وات نه ڪي ڪوھ، ٿيڻا ٺاھن بند،
ڏس ڪيڏا سھڻا ٿوھ، گدرا ٿيندا ڪينڪي.

تون به اوري ٿئيءُ، ڏس منهنجا ڏاکڻا،
بسيارو سارو سيءُ، لهي ڪين وجود جو

تھم تھم ڳوڙھا نيٺ، ٽپڪي پاند پٿرائيو،
پنهنجا سڀئي سڀئي، ساريم ويٺي سائت ۾

تنهن جو ڇهرو چنڊ، تارا ڏسجن ڪينڪي،
محبت وارو منڊ، مون تي مڙھجي آيو.

لڙئي سج لهرون، واريءَ جون واٽن تي،
پويائڙيءَ پهرون، ورن سڀ وٽاڻ ڏي.

اوريندي اورو، اُپريو سج اُلهي ويو،
آيون تي سارون، اونهي مان اوج سان.

ڪا لهما نڪر ڪانگ، ڪنڊيءَ ويٺو ٽاڻي،
ساڻيئڙن جو سانگ، آهي منهنجي پار ڏي.

وريو ڏڪڻ واءُ، مونجهه لٽي ماڳ تان،
هاڻي پرين تون آءُ، گڏ جي گهاريون راتڙي.

مونڪي ڪهڙي ڪل، وري ورندين ڪمين
ڪري سگهان نا پل، مٺو من ماندو ٿئي

اٿي پانڌي يار، پورج پرينءَ پار ڏي،
ستي ويندي سار، توکي جنهن جي جيءَ ۾.

اٿي پانڌي يار، پورج پرينءَ پار ڏي،
ستي ويئي سار، توکي جنهن جي جيءَ ۾.

آءُ ته گڏجي گهاريون، ٻن وچوڙو پوءِ،
آءُ ته جندڙي واريون، توتان سانجهه صبح.

کيڏا پختا ٻمڪ هيا، نظرن جا تو منجه،
سارا سوڀن لڪ هيا، تنهنجا ٻول پرين.

اچي عشق امام، ڪيو قرب ڪلام،
سڻم جيئن سلام، تيئن پختو پيچ پيو.

آءُ اگرتو ساڻ، ڪيان روح رچنديون،
چنڊ ڪتين ساڻ، ٽڪ ٻڌي ٻڌو رهي.

سڪان ساري رات، اڀري سان آڀري ٿيان،
وائي پوءِ پي وات، مونکي ساڃن جي رهي.

ڪانهي ڪا به ميار، توتي منهنجا يار،
آهي مون ڄمار، اڪنڊي ازل ڪئون.

رهي منهنجي روح، ساڃن ساه سرير ۾،
سانجهي ساڻ صبح، ڳجهي ڳرهيان ڳالهڙي.

هڪل وِڙوري آءُ، آهيان تنهنجي آسري،
وڻيو تنهنجو نانءُ، جڏو جيءُ جياربان.

مان نہ پنهنجي وس، سڀ ڪي تنهنجي وس،
ڏانءُ پرين ڪو ڏس، تو سان پريت پختي ٿئي.

گیت

- تنهنجي سار ستائي.
- تون آن آيو هيل، اويري ويل.
- وسڪاري ويل نه آ.
- سينو آءُ ڪيئن تون سان سا هيان.
- آءُ ته بهارون پيرون.
- نه ڪر پڇتاءُ منهنجا پاءُ.
- نيٺ ڏين ويٺ.
- وس وس او مينهڙا!

تنهنجي سارستائي

ساجن !

پل پل ٿي تڙپائي

ڪيڏا ڏينهن وڇوڙي پيڙا، ڪين لڏي تو ڪا سار،

ڪيئي چوڻ ماسا گذ ريا، لنگهي وبا سوين بهار.

ڪونج لنگهي ڪرلائي

ساجن !

پل پل ٿي تڙپائي.

هيل اچي ڪر ميل، ڏکئي هن ڏيل سندو ڪر دارون،

ساه سڪي ٿو ريجهي ڪين، ڪري توهان لاءِ ڪارون.

سوڙ اندر جڙ لائي

ساجن !

پل پل ٿي تڙپائي

واجهه وجهان واجهائين، سڌ پڙاڏا ساريون واٽون،

روح رڙي ٿو تو لاءِ ساجن ! نيٺ وسن جيئين ڇاٽون.

ڄڻ ڪو سارنگ ڳائي،

ساجن !

پل پل ٿي تڙپائي

آءُ هلي، پوءِ ڏيهه پلي، ڳالهيون ڳائي ڪين مڙي،

چوريو منهنجو چٽ آهي، ڪن پئي هن چنگ چڙي.

ساهه سندنم سيڏائي،

ساجن !

تنهنجي سار، ستائي
تون آن آيو هيل، اوپريءَ ويل،
ڏني لهندا ڏک پرين

اڏاريم ڪيئي ڪانگ، مسين ڪيا تو سانگ،
پاڻان ٿيا پڙيانگ، لاڙي آئين چانگ.
تنهنجي آئي او پيارا!
سهنجا ٿيا هيل سيارا
تو جو ڪيڙا ميل، جڙي پيا سڀ ڪيل،
ساريان ڪهڙا سڪ پرين

ويهندو وهسي دل، ڪيچ ڪري ڪل ول،
اک نه ايندي گهل پئي نه لڳندي دل،
تون منهنجو سينگار،
تو سان منهنجو پيار،
تون آن تيل ڦليل، آءُ ته ڪريون ميل،
چهري ڪهڙي مڪه چڪ پرين!
تون آن آيو هيل، اوپري ويل،
ڏني لهندا ڏک پرين!

وسڪاري جي ويٺ نه آ،
ڪنوٺ، ڪيو پير ڪيل نه آ.
هڙڪ هلو هو،
ڏيمان هلو هو.

آه، گهٽا گهنگهور پر،
هيل، نه برسيا ترءِ پر،
هڙڪ هلو هو،
ڏيمان هلو هو

ڪيڏي پياسي پت آهي،
ڪڪري برسي جهٽ آهي.
هڙڪ هلو هو
ڏيمان هلو هو.

آه اڏاڻي، واءِ سان واري،
ڌرتي پنهنجي پوءِ به پياري،
هڙڪ، هلو هو،
ڏيمان هلو هو.

سر سڪو آ سانگي ڳيو،
وٺ نه آهي وانگي بچيو،
هڙڪ هلو هو،
ڏيمان هلو هو

سورج آهي باڪ ڦٽي،
راهه ٻه پنهنجي ڄاڻ ڪتي.
هڙڪ هلو هو
ڌيڀان هلو هو.

ويڙها پنهنجا سارا وڳ،
اڪين ڏٺا سون الله لڳ،
هڙڪ هلو هو،
ڌيڀان هلو هو.

مارو مليا مُرڪي مُرڪي،
گڏجي ويٺا سُرڪي سُرڪي،
ويڙهي يار ڪٿا،
ملندي ٿڪ ٿا.

سينو توسان آءُ ڪيئن ساهيان ،
تورا تنهنجا ڪيئن مان لاهيان ،
جهڙي آهيان مان تنهنجي آهيان .
تو ڪان ڪيئن لنوايان ،
توسان نينهن نباهيان
تون شل مونکي پنهنجو پائيئن .

اڄ ته اترواءُ لڳو آهي مند مٽي
ڪئن تو ڪان وسري منهنجي گهٽي ،
تون ئي سر جو سائين ،
چو مونکي ڳل نا لائين ،
تو بن جيءُ جنجال ، اچي تون ڳر لائين .

تون جو وئين ٿي دل جي ڌرتي ويران
نوبن ساري جڳ ، ۾ آءُ رمان حيران
ڪين وڻي ٿو مٺڙا مونکي ٻيو انسان
تو بن نا هي آرام
ياد پوين صبح شام ،
تون ئي منهنجي سر جو سائين .

آء تہ بهارون پيرو ڪن،
موٽي مند ملهار،
منهن جا پيار،
تو بن گهاريان ڏينهن ڏکيا.

سرتين، جا جيئن چهره ٻهڪن،
منهن جي من ۾ اڌما تهڪن،
ساري تنهنجا پيار،
ڪيئن رهان مان ڌار،
دک ٿا دل ۾ ديرو ڪن،
آء تہ بهارون پيرو ڪن.
تو بن گهاريان ڏينهن ڏکيا.

ڪونجڙي ڪرڪي پار اڏي وئي،
سانجهي ٿي وئي سار وڌي وئي،
دل نه لڳي ڪم ڪار،
آء اچي دڪ تار،
مونجهه چڙهي وئي آهي من.
آء تہ بهارون پيرو ڪن،
تو بن گهاريان ڏينهن ڏکيا.

چانڊ وڪي ۽ جهر مر تارا،
هر هر مون ڏي ڪرن اشارا،
هاڻ اچي گڏ گهار،
پاڻان ڪرنا ڌار،
سدا وسو منهن جي چن.
آءُ ته بهارون پيرون ڪن،
تو بن گهاريان ڏينهن ڏڪيا.

ايندين تون ته ٿيندا سڪڙا،
ڏئي اوهان جي لهندا ڏڪڙا،
اچو ته ٿين ديدار،
آ دل کي ڪيڏي سار،
ير وجهو وڇوڙي کي ٻن،
آءُ ته بهارون پيرون ڪن.
تو بن گهاريان ڏينهن ڏڪيا.

منهنجي بدن جي بک بلي،
ڪيئن ڪو پنهنجي دل پلي،
تانگهه لڳي تارون تار،
آءُ اچي پياسي پيار،
تونس تپايو آهي جن.
آءُ ته بهارون پيرون ڪن.
تو بن گهاريان ڏينهن ڏڪيا.

جيئن رهيو آن ايڏو ڏور،
آنءُ وڃان پئي ٿيئن وهلون،
ايئن نہ ٿيڻائي مار.
آءُ اچي پڙنديءَ تار،
منهنجي ننڊ نہ آهي نيٺن،
آءُ تہ بهارون پيرو ڪن،
تو بن گهاريان ڏينهن ڏکيا.

ڇا تو وٽ مون لاءِ ناهي پيار،
جيئن چوین مان ٿيئن تيار،
هاڻ رسامي کي ٻار،
آهيان آءُ نماڻي نار،
هي لنگ بہ تو لاءِ تا ترسن،
آءُ تہ بهارون پيرو ڪن،
تو بن گهاريان ڏينهن ڏکيا.

نه ڪر پڇتاءُ - منهنجا پاءُ،
موتي آءُ،
جنگ اڃان پي جاري آ.

ڌرتيءَ ڏڱ ڇڻيا - موتي لال مڻيا.
ڪونجن جو ڪُڙلاءُ،
منهن جا پاءُ،
جنگ اڃان پي جاري آ.

سرتا سڌ سڻي - موتي اڇ ڪڻي،
وريو آهي واءُ،
منهن جا پاءُ،
جنگ اڃان پي جاري آ.

آ ڀني اڇ رات - وائي سڀ جي وات،
ڪريو اڪلاءُ،
منهن جا پاءُ،
جنگ اڃان پي جاري آ.

ڌرتي دان گهري - سوڍن سڌ ڪري،
ٻجهي ٿو پڙلاءُ،
منهن جا پاءُ،
جنگ اڃان پي جاري آ.

وڻو سڀ وير - لنگهي گهٽ گهير،
ڪونهي پرچاءُ،
منهن جا پاءُ،
جنگ اڃان پي جاري

نيٺ ڏين ويٺ،
لاتئ ڏاڍا ڏينهن پرين.

آءُ اڱڻ، مهڪاءِ مڪڙا،
توڪي ڏني ويندا ڏڪڙا،
مل تپرين ٿيندا سڪڙا،
سڪ مان ساريم سيٺ
نيٺ ڏين ويٺ،
لاتئ ڪيڏا ڏينهن پرين.

ساجن تنهن جون سارون،
تن من جون ڀر توڙي ميارون،
تو ڏانهن مڪم ڪيئي تارون،
ننڍ وساري منهن جي نيٺ،
نيٺ ڏين ويٺ،
لاتئ ڪيڏا ڏينهن پرين.

تنهن جي وٽي ويرا ڳي من آ،
باهه بڻيو هي ساروتن آ،
ڪيڏو ڏکيو هر هڪ ڪن آ،
ڪين وٽي مون پاءُ ۽ پيٺ،
نين ڏين ويٺ،

وس وس او مينهنڙا
دلڙي منهنجي کس
او مينهنڙا
لاته ڪيڏا ڏينهنڙا
او مينهنڙا
هاڻ ڀلي تون وس

ڪري ايڏيون اوڙڪون،
ڀل تل ترايون ٻوڙ تون،
گاه ڦٽن ڪي گس
نڪري پون ڪي نينهنڙا
او مينهنڙا
هاڻ ڀلي تون وس

آه پرين اڃ منهنجي گهر،
وس وسي اڃ ٻوڙ ٻنا ڪر،
وسڻ ڪنان نه ڪر بس،
سرها ٿين سڀ ڏينهنڙا!
او مينهنڙا
هاڻ ڀلي تون وس

ريڌو اڃ جو آه رڻو
پوءِ به مڃي نا من منو،
لاءِ اچي تنهن گس
او مينهنڙا!
هاڻ ڀلي تون وس،
او مينهنڙا!
لاته ڪيڏا ڏينهنڙا.

نيٺ ڏين ويٺ
لاتئي ڏاڍا ڏينهن پرين!

آءُ اڱڻ مهڪاءُ مڪڙا،
توڪي ڏني ويندا ڏکڙا،
مل ته پرين ٿيندا سڪڙا،
سڪ مان ساريم سيٺ.
نيٺ ڏين ويٺ،
لاتئي ڏاڍا ڏينهن پرين!

ساجن تنهنجون سارون،
تن من کي توله ڪارون،
توڏانهن مڱم ڪيئي تارون،
ننڊ وساري منهنجي نيٺ.
نيٺ ڏين ويٺ،
لاتئي ڏاڍا ڏينهن پرين!

تنهنجي وئي ويزاڳي من آ،
باهه ٿيو هي سارو تن آ،
ڪيڏو ڏکيو هر هڪ ڪن آ،
ڪين وڻي مون پاءُ ۽ پيٺ،
نيٺ ڏين ويٺ،
لاتئي ڏاڍا ڏينهن پرين!

چوئستا

ڪائي ڳالهه چوانءِ، ٿورو ٻڌت ته سمهي
ڇا ڪالهه ٿيو هي، هوندءِ سست ته سمهي.
آشهر سڄو خاموش بڻيو ڇا ڪئون؟
ڪجهه تون به سل. ڪا ٻڌت سست ته سمهي.

تنهنجي پارسائيءَ کان مان واقف آهيان،
ٻئي تي آگر ٿو ڪٽين، ڪجهه ڏيان ته ڌر.
گلا خوري ڪنهنجي به ڪجي چڱي ناهي،
ڪو عيب نه ٿو ڪي ڳڻائي خيال ته ڪر.

ڪوئي فرشتو ناهه پيل ته اديب ئي هجي،
چار ڪتاب لکڻ، شرافت جو تمغو ناهه
ڪري ڏوهه ثواب ٿو هر ڪو پنهنجي لاءِ،
عابد جي نشاني ته ڪوئي نغمو ناهه.

ساڳيو مان ساجن، ساڳيا منهنجا حال،
ساڳيو آهي جڳ سارو، ساڳيو جڳ جنجال.
قرب ته رهيو ناهه، ڪنهنجي دل ۾ يارو!
هر ڪو ٽڪي پيو، ڪنهن ٻئي جو مال.

مان نه هارايان ، کيئن کتین ها راند تون،
مان نه چاڻيان ، کيئن پيرين ها پاند تون
راند کيڏڻ ، پير چاڻڻ جو مزو ماڻيو پنهني،
جي نه جيتين ، کيئن کرين ها ياد تون.

روح جون ويرانيون، رات توڙي ڏينهن ۾،
بره جون برساتيون، مند ڏسن سي کينکي.
تا ٻرن کورا اندر ، ٻاڦ ٻاهر ڏسي ڪونه ڪو،
درد جون درمانيون، توکان ٿين سي کينکي.

پريت پاڙڻ ، توکي سنڀارڻ، وصل وارڻ،
توڙي نهارڻ، نيٺ تارڻ، منهنجو ڪم آ.
تون لنگهين، ڏسندي ورين، ويندو رهين،
منتون ڪرڻ، توکي سڏڻ، منهنجو ڪم آ.

سُرت وارن جا سلامي رات ڏينهن،
عشق وارن سان انجامي رات ڏينهن.
فناٺ مڙهيل چُپ سنبيل، دل درد پيريل،
مُخَب سان مڙيل مدامي رات ڏينهن.

ہائیکا

ڪنهن کي ٿي ڳولين ،
ڪيڏو آهي دينهن نٿل ،
جواني جوڻي رولين .

اڳر سونا سپرين ،
ڪالهاڻڪر ڊو ڪانگ لنوين ،
جيئڻين شال ورين .

سج نه سنيران سور سوا ،
سڪ نه منهنجا ساٿي ڙي ،
ڏک نه ڪڏهين ڏور ٿيا .

واري مون واري ،
سنڌڙي توتان جندڙي ،
پنهنجي هيءَ ساري .

تون ڪرين انياءَ ،
مان نه سنيران سنڌڙي ،
تنهنجو رک رکاءُ

چڙيو آهي ڏٺ،
لوڙه هٿ ۾ آه ڏٺار،
هن جي اک ۾ ڏٺ.

ڪيڏي ٿڌڙي ڇانءِ،
جهڙي نم جي هاڙه ۾،
وٺان ٽنهنجو ڇوٽو نانءُ.

ٽنهنجي پٽم ڳالھ،
ڪيڏو ساھ سڌير ٿيو،
آيو ريبارو ڪالھ.

هرلو اوتري مالھ،
پاڻي نپسري مان اڙھو،
آوانٽو پڳو ڪالھ.

تولسم منهنجا انگ
لرزن، ڪڇن ڪينڪي،
هوا ۾ ڪڙڪ جا سنگ.

رهڙ، وهي ٿو رت،
آئي ڦير مٽي مون کي،
ساڻو سنڌن ست.

راه تنهنجي ڪٿان ٿي ڦٽي،
ڪيترو ڳهندو ٿو رهي انسان.
ڪيئن چوان منزل ڪٿي ٿي ڪٿي.

ايڏي اونچي دانهن،
وڻ وڍي ٺاري ڪري،
ڄڻ ته ڪپي ڪا ٻانهن.

چئن سرنهن جو ساڳ،
واه منهنجي ٻا پڙي،
ڪيڏو تنهنجو پاڳ

دٻن مڇي ڪي ٻارڙا،
پريان نينگرين قطار آ،
مٽي پليءَ ڪارڙا.

سيارو ڪيڏو سيءُ
سيانڊو نڪري ٿي نه ٿو،
پرين! اوڏو ٿي.

لُري پئي لڳي،
اوڙڪون مينهن به وسي،
جيءُ توريءَ نه ٿڳي.

چمرو چنڊ چانڊاڻ،
نڪري تنهنجي جسم مان،
ڪيڏي پئي سرهاڻ.

من جي توڏي ٿاڻ.
موهيو تنهنجي ماڻي پرين،
چاهي رهي ٿو ساڻ.

پڇ نه اسان جو حال،
سنت وسڪي واري اڏامي،
ٻڪيا ماڻهو سڀ مال.

ڏينهن ڪيڏي ڌڪ،
لکئي مان انسان جي،
ڪا ڏلهي ڪا لڪ.

راڳي! راڻو ڳاءِ،
ماڻا مومل جي ڪيا،
سارن منجه سماءِ.

سسئي ٿي سڌاءِ،
هاڙهي ڪيڏا ڏاکڙا،
من سان بين وڃاءِ.

مارئيءَ من ارهو،
پون مينهن ملير تي،
ڏسي ملڪ سرهو.

صورت ڪيڏا سانگ،
بيجل ٻولي هيڪڙي،
آئي اشرف ٻانگ

پاڻي ٻوڙان ٻوڙ،
ڊني ڪانه ڪُنن سهڻي،
گهڙي پهتي توڙ.

ليان پئي ليلائي،
راڻو رڻو راج ڏئي،
ڪا آهي ڄا سمجھائي.

موڪيءَ وڏي مونجھ،
متارا موٽي شال اچن،
آئي دير سمونجھ.

پسيس جيئن سسڪ،
روئي واجھائي واٽريون،
اُگهي، هاريل لڙڪ.

ولهي ڪنهن واڳي،
ڪهڙي ڌڪ ڏئي پئي،
ڪير چونڊو ساڳي.

ڪيئن چوان ڪيڏانهن،
نظر جنهن پاسي وڃي،
سامهون پرين تيڏانهن.

ننڍ منجهان جاڳي،
سمجهيم آيل آن پرين!
آئي خوشبوءِ ساڳي.

ايئن نه ڪجل پاءِ،
اک تنهنجي ايئن ڪهي،
سوچي سرخي لاءِ.

ڪانگ لنوين صبح ساڻ،
اک کلي، مون يا نٿيو،
اڄ ايندا پرين پاڻ

ڳيري جي ڳٽڪار،
ڏينهن تتل چپ چپات،
آئي تنهنجي سار.

ڪنهن پهر جي پار تي
ڳالهيون ڪري ٿاريو هنيون،
من مندا ٿي پار تي

ڪيڏو ڏينهن ٿتو،
ڪانوجي نڪري پئي اڪ.
چپ ٻاهر سمڪي ڪتو.

هه هه هي انسان،
پيت جي خا طريو ڳهي،
ڳاله ڳاله تي حيران.

ڪيڻ وسي ٿو مينهن،
ڌرتي ٿامي ڏک، ڏي ٿي،
آه تتل ڪيئن ڏينهن.

پڪيءَ ناهي پر،
سنڌو سسڪي سال ٿيا،
ڪارو ٿي ويو جر.

ڏيڊ ٻيٽا

ٻيو جوڙ نه پائيندس،
توساڻ پرين مان، پڪ توڙ نٻا هيئندس.

ره رات ته رانتيان،
ڳالهيون ڪري توسان، سيني ساڻ لڳا ئيان

تو کان نه پڳو پيارا،
مان پاڻ ئي آيس، واعد و پڳو تو پيارا:

ڪي ڏينهن ٿيا ملندي،
ڪامي وئي دلڙي، ڏينهن ٿيا سڪندي.

ره رات پرين هڻڻي،
تو کي نه وڃڻ ڏيندس، ٻانهن ۾ ڇڏيانءَ جڳڙي.

سڪ چين نه آتو ٻن ،
ساري ٿي دلڙي رڙي ، دن رين نه آتو ٻن .

تون آءُ اچي پرچاءُ
جهل ڪين ڏين اڪيون ، تون پاڻ اچي پرياءُ .

ڪو وقت هيو توبسان ،
ڳل لڳي ڳر هيم ، سڀو سور سليم تو سان .

اڄ پار ڪڍي تون هاڻ ،
سڪندي سال ٿيا ، شال چواڻي ماڻ .

نظم

- سڳ سور سنڀارون.
- من اکنڍ
- توسان منهنجو ناتو ساڄن
- مون لکيو ناھي اڃان

سڪ سور سنيارون

آءُ، اوهان جي سار اسانجو، آهه سڪايو ساهه،
ڪيئي آهه ويڙهي منهنجي دل جو توسان چاهه.

آءُ سڪايل ساري تمو ڪي، نيٽين وهان نيسر،
پانين سان چن ياد اوهان جي دل ۾ پنهنجي تيسر.

سسيارو آيو سسيءَ سنيارون، آهه من متو مانداڻ،
خالي پنهنجو پاسو ڏسندي، جهريو پنهنجو پياڻ.

هيل تم پارو پارو ٺاهي، چٽ چٽهي ويو سوداءُ،
رانديون روندليون وسري ويڙيون، مونسان ٿيو انياءُ.

سسيارو گڏ ريو پن چٽي ويا، موريا سڀ بادام،
گوءُ ڇڻا ڇٽ ڇٽائي پيا، سڪ ساري ويا آرام.

سج ٽپي ٿو تاءُ ڪري، تنهنجي توءَ نس ٽپائي ٿي ڪيڏو
ٿسو من ڪانڊو ٿئي، هر وا ئسي دل ورنائي ٿي.

رات بهاري اپ سڃاڻو، تارا تهر وڻر چنچل چنڊ،
راه تڪيندي تنهنجي ساجن، گزريو ذهن ۾ گھنڊ،

ڄاڻ ٿنا سڀ ڏينهن پيارا، ٿو بيانوڻ مستوئن مست اچي.
جيءُ جهڙي رم ڇهڻم پرسي، هانءُ هڃي جي مهور ٺچي.

پن چڻ جي آمد وري، چڻ وريو ويڙهي واءُ،
ساري تنهنجون سارون سڃاڻ، ساه چڙهيو سوداڻ.

من اُڪنڊ

پيرجن گرجن ڪڪر ڪارا،
چم چم برڪا من تڙپائي.
ياد پون سي گھارييل گھڙيون،
ساجن آيا سونھن سما ئي

روح ويو سِر راڻسل ريجھي،
ٻول ٻرن پيا هر هڪ پل ۾.
من آ ڪانڊو ڪين مڙي تو،
ڪيئن پليان مان ناھي جھل ۾.

چڻ چڻ جيئڻ چنئون وهن،
ڳل تان ڳوڙھن جون لارون
سيءُ سسيائو لونءُ ڪانڊاري،
تيئڻ ٻڌن سي ساجن سارون.

ڪالھ ڪنياتي ٻولي جهوريو،
جيءُ مسئو هو اڳ ئي مانڊو.
ڪيڏي من ڪي يار اُڪنڊ آ،
ويتسر نياپو ڪنياتي آندو.

روح رڙيويا بادل گرجيا،
ڦڙ ڦڙ برڪا اڪڙيون آڻيون،
وبل اُهاڻي اجهو ته اُجهائي،
سماھ پيسو ٻيڙ پائي جهاتيون.

اٽڪين آس نراس ۾ بدلي آهي،
جڻين رات وهائي بگاڙ ڦٽي آ،
چو تون نه آئين منهنجي ويڙهي،
ڪيئن ساڃن ساري آس ڪٿي آ.

نظم

تو سان منهنجو ناتو ساجن ، تو سان منهنجو نيسهن ،
تو ٻن پانين سال سمورا ، جيڪو گذري مون ڏيسهن .

ڪيئن جوان مان تو ٻن مياهي ، منهنجو دم قدم ،
تو لئه ساهه ٻيڙائي سرتا ، تو کي ساري ماهه ۽ ڄم .

ڳا لهيون تنهنجون ڳايان ويئي ، ويڙهي ويڙهي واک ،
تنهنجي سونهن سواا و ساڄي ڪنهنجي مياهي هاڪ .

راهون روز نهاريان روئي ، نين ٿڪا ڳاڙها ٿيا ،
هيل نه آئين سسهن سهندي ، ڪيئي سيارا هاڙها ويا .

ٻول پُرن ٿا ڪن لنون ٿا ، هر هر چرڪ پيري اٿان پئي ،
جهاتيون پايان در کولي ، ڳوليان توکي آءُ ڪٿان پئي .

تنهنجي واٽ نھاري ساجن ، نين ٿڪا ننڊ غائب ٿي ،
تنهنجي اچڻ لئه پاڏايم ، آڻ خدا توبهه تائب ٿي .

منهنجي من ۾ مانت مٽي ، تو جو ڦيريو مون کان منهن ،
ڪيئن لڳي ڪم ڪار ۾ دل ، مون کي تنهنجو سسهن .

نظم

مون لکيو ناهي ايجان،
جو لکڻ چاهيم پئي.
گيت وينو گوڻجار جي،
ڳالهه جو ڳايم پئي.

هي غزل جا بند آهن،
يڪا پيون گهورن اکيون،
تڏهن جو چهره آ ڇٽو
جنهن لاءِ سڳو سورن پيون.

ڪيئن چوان ٿا ڪيئن ڄڻ،
بيت وائيون گيت هي.
ٿا جڙي جن مان ٿڙن،
منهنجا مٿڙا ميت هي.

رات جو ڪيئي رهاڻيون،
ايئن ننڊ ۾ ٿينديون رهيون.
ڪين هڪٻيون ٿي ڪٿيون،
ور ور ٻيون اينديون رهيون.

جيئن ڪلي ٿي اک جڏهن،
تيئن وڌي ٿي تات ساءِ،
پئي ڦري ياد سائي هن ۾،
ٿي بات پئي منجهه رات جا.

ڪو به نه آچي، ڪو به نه آچي،
مئون ڪي پنهنجا سسونا پل.
آئون نه هارين مان نيسن مان
جيڪر سرتي ارتا ايڏا جل.

ڪنهن نه آچيا، ڪنهن نه آچيا،
مئون ڪي پنهنجا سسونا ڳل،
هر ڪيسو موهي هانءُ هيا،
تسهن تي سرتي ڪهڙي جمل.

ڪنهن نه ونديو، ڪنهن نه ونديو،
مئون سان پنهنجو پيار سڪي،
سانجهيءَ کان ٿو سا هه ساري
،مئون ڪوئي ته هيو پيار سڪي،

ڪنهن ته ڏني آ، ڪنهن ته ڏني آ،
ڏوران ٿي مئون نيند سڪي،
ڪو وقت ٿيو آ ڪن پوي ٿي،
ٻاجهارل جي سسند سڪي،

ڪنهن نه پليو، ها ڪنهن نه پليو،
نيٺ ته اڙيو هي ڪين مڙيو،
هان رهي ٿو هن لاءِ مانڊو،
جنهن سان منهن جو چيئي جڙيو،

آئون ڳهيا ڪي ڳالهون ڳرهي،
هر ڪاٿي ويو منهنجو من،
جان جلي ٿي سا هه سرتي ٿو،
پيو پنيست، پنيست پاسي تن،

ڪيئن ڪريان ڪنهن در دائميان،
داد نه ڪو فرياد ٻڌي ٿو،
ڪيئن ڪريان جو ريجهي راڻل،
سرتيون ڪجهه پي ڪين سڄهي ٿو،

آزاد نظم

- شهر ڪراچي
- يار مونڪي ياد ڪندا
- منڊائتي سار
- سوچن جي سگهه
- نظم
- اعتماد
- زندگيءَ خاطر
- سڃاڻو وقت
- وقت نه وڃاءِ
- تون جي پڙهڻو منهنجو
- ڪو نه دروازو ڪلي
- ويڇا
- ڪراچيءَ جي اداس شام
- خالي ذهن
- وقت جو وراڪو
- نظم
- اثاث
- نئون سال
- نظم
- خواهشون
- مري ٿين نه مات
- حال جو اونو
- نئين تاريخ لکو
- مان موٽي ايندس
- سڀڻ
- آس
- اجهل اڪيون
- وصيت
- مون ۾ تون
- حڪايت
- نظم
- ماڻ او سرتي!
- عظمت
- ايلاز
- نظم
- اٽل اصول
- نئون پٽر نامو
- امن خاطر
- ڪنهن در داهيون
- آزادي
- سڌ
- زندگيءَ جو هڪڙو پل
- تنهن جي تصوير
- مرڻ ڄمڻ
- نفرتن جي موسم
- ڄم ۽ موت
- بي وسائپ
- طارق اشرف جي نانءِ
- اي امان!

نظم

هن شهر جي ڪهڙي ڳالهه ڪجي،
 هي شهر ته روشنين جو شهر آ،
 هي شهر ته ماڻهن جو بحر آ،
 هي شهر اميرن لاءِ به آ،
 هي شهر غريبن لاءِ به آ،
 هن شهر جي ڪهڙي ڳالهه ڪجي،
 هت دونهن سا ه پوسائي ٿو،
 ۽ ماڻهن سر گھومائي ٿو،
 هت جلادن کي ڇپڪ ڇڏي،
 ۽ سادن جا سڀ سا ه گھڻي،
 ويو عدل هتان بس يار لڏي،
 هن شهر جو ڪاڏو پيئو سڀ،
 هن شهر تي قبضو ڌارين جو،
 سڀ ڏيهي اوڀر ٿا پاسن،
 هن شهر جي ڪهڙي ڳالهه ڪجي،
 هت گاڏيون ماڻهن کان وڌ آهن،
 ۽ رستا روڊ به سوڙها ٿي ويا،
 هت ميڊيا مڄن ۾ آهي،
 ۽ ماڻهون ڪيڏا گھوڙا ٿي ويا،
 هت ٻارن مڪڙا مرجھايل،
 ۽ جوان ته پوڙها ٿا پاسن،
 هت ماڻهون سستو ٿيندو ويو،
 ۽ روز مره جي جياپي لئه،
 هر شيءِ مهانگي ٿيندي وئي،
 ڪي ماڻهون مڄون ماڻن ٿا،

۽ ڪنهن کي به نه ليکي اٿن ٿا ،
 ڪي ماڻهون سوچي سوچن ٿا ،
 ڪيئن پوري گهر جي يار ڪندا ،
 هت گهر جون وڌندي وڌ ٿي ويون ،
 ۽ ڪيئي سوچون جهڻ ٿي ويون ،
 هن شهر جي ڪهڙي ڳالهه ڪجي .
 هت جسم جا سودا يار ٿين ،
 ۽ شهر ۾ شادا چيڪ گهمڻ ،
 هت مُسڪون ملهه مهانگيون آهن ،
 ۽ سسڪيون سڌا روز بجهڻ ،
 هت ڪن ٻڌن ۽ اڪيون به ڏسن ،
 پر ماڻهون ڪين ڪچن ٿا چپ رهن ،
 هت هر ڪو پنهنجي ۾ پورو آهي ،
 پر هر ڪو پوءِ به اڏورو آهي .
 هن شهر جا جيڪي حاڪم آهن ،
 ماڻهن جا سڀ قاتل آهن ،
 ۽ سڀ موندجھارن ۾ قاتل آهن .
 جيڪو جنڊا ڇڏائڻ چاهي ،
 ٿو جيئون ڳاھ به سوئي ڳاھي ،
 هت ڪنهن لاءِ ڪجهه نه چئي سگهجي .
 هت ڪيئي ذهن پي آهن ،
 جي ٺاهه ٺڳيءَ جا ويٺا ٺاهن ،
 هڪٻئي لاهن پيا ٿا چاڙهن ،
 هت هر ڪو سير سوا آهي ،
 ۽ پاڻ کي گهٽ نه ڪوئي ڀانئين .
 هن شهر جي ڪهڙي ڳالهه ڪجي .

يار مونگي ياد ڪندا

مونڪان پوءِ منهنجا يار،
مونگي ياد ضرور ڪندا.
ڪوئي ڪرو شخص سڏيندو،
ڪوئي ڪوٺو ڪاڻو،
سياست ۾ اٿندو ڪاڻو،
يا ڪو ڊيوٽيءَ جو گهاڻو،
يا ڪو ساهه سڀاڻو ماڻهو،
مونگي ڪهڙا لقب ڏئي،
سڀ پنهنجي ليکي،
مونگي منهنجا يارڙا،
ڪن سارن کي ساري،
ايئن ياد ڪندا.
يا جڏ يار مڙي گڏ ويهي،
ڪنهن صنف جو ويهي چيد ڪندا،
يا ڪنهن تازي نظم رچيل تي،
ڪوئي وهه واهه يار ڪندو،
۽ ان جي خيالن جي گهرائيءَ ۾،
سڀ راز رڳيل ڪولي ڦولهي،

۽ ڪي تعريفَ ڄملا ڳالها ٿي ،
 هٻڪي هٻڪي ساھ پٽيندو ،
 تہ هر ڪو مونڪي ياد ڪندو .
 ڀل مان ڪورو ڇت سھي ،
 اڄ جي يارن آڏو آھيان
 يا ڪن يارن جي خاطر ،
 آءُ نسورو پٽ سھي ،
 تُو هر ڪو پنھنجي سمجھ ڀڏا ٿي
 ڪوئي ڪنھنڪي ڪيڏو چاھي ،
 مون پي ڪن کي چاھيو هوندو ،
 سينو نہ ڪنھن سان ساھيو هوندو ،
 پاڇو ڪن لاءِ ساڀو هوندس ،
 ڪيڏي آ خوشفهمي مونڪي ،
 هر ڪنھن لاءِ اڪير اندر ۾ ،
 مان تُو پانيان يار بہ مونڪي ،
 مون هوندي يا مونڪان پوءِ ،
 من مندر ۾ هيڪل هوندي ،
 يا ڪڏ ميڙن ميلن ۾ ،
 مونڪي ياد ضرور ڪندا .

مندائتي سار

آءُ تولاءِ ڪيترو روڻان رڙان،
واجهون وجهان واجهائين،
تون وبو آن عيد جو چڻ چنڊ ٿي،
آءُ هيڪراي پرين ڌرتيءَ جو سوڳند ٿي،
ڪين ٿي گذري سوا تنهنجي رات،
۽ وري جيءَ جلاڻي پئي برسات،
تون هجين جيڪر هتي،
آءُ توکي ايئن پڪي،
قرب وه واه جا وندي،
رات کي گهاري ڇڏيان،
تو مٿان، جان پي واري ڇڏيان،
ساه منهنجو پيل ڪٽي هڪڙو هجي،
تو سوا ان ساه کي ڪاڏي ڪجي.

سوچن جي سگهه

اي منهنجا دوست،
اڃان نه منزل اوڏي ٿي،
اڃان ته پنڌ پي ڪتو ٺاهي،
اڃان ته مان پي ٿڪو ناهين.
اڃان ته منهنجي نس نس ۾،
گرم گرم رت جو وهڪرو،
جسم جي ڳڱاڻيل عضون اندر،
برفڻ هيٺان وهندڙ رت جيان،
آهي روان دوان.
اي منهنجا دوست!
اڃان ته ذهن پي منهنجو،
سوچن جي ساگر جي ڇولين جي ڏولين ۾،
هر روز ٿو جُھولي جُھلي،
هر روز سوچون ٿيون سِرچن نيون،
هيٺ جي هر جھوٽي سان گڏ،
ٿيون وڃن وڪري پري پري توڻي،
۽ ٽڪري معطر فضا ساري،
سما ٽڄي ساه سان سيني اندر دل ۾،

سٺل سارن امنڱن کي اٿارن ٿيون،
 مٿل ڪيئي دلين کي جيارن ٿيون،
 اڃان تائين اهي سوچون،
 سلهاڙيل يار آهن سڀ سچائين سان،
 ڪچاين سان نه ناتو تن لڳايو آ،
 اي منهنجا دوست!
 انهن سوچن سڃاين جي،
 سهارو مان به جيئرو هان،
 ۽ سوچون ٿيون وڃن جيڏانهن،
 انهن جي ڪڍ پيرن تي،
 رڪي مان پير پنهنجا پي،
 اڃان پنڌ ۾ پيو آهيان،
 ۽ توکي ٿو ڏيان پڪ مان،
 اڃان مان پي ٿڪو ناهيان،

(موهن ڪلپنا جي گهاٽيءَ جو عنوان)

نظم

سرنهن جي ڦولار جو آهي هڳاءُ،
آه راڻي بود ۾ ماڪيءَ سندي،
مست اٿ ٿا ڪيترا ڦرندا وتن،
وله واٽن تي وسي ٿي رات ڏينهن،
هيل پارو ته پارو نه آ،
ويران سڀ رستنا ٻڌيا،
۽ پري تائين نه آ ڪو واٽهڙو،
هو چئن مان لاث دونهين جي ڏسو،
ڪي ڏڪايل ڏيل ڏهرا مڃ مٿي،
هت سيڪڙ لاءِ آهن گڏ ٿيا.
سيءَ ۾ ماڻهو ڳڻايا ٿا وتن،
سج اڀرڻ ساڻ پارو آلتو،
سيءَ کان هر ڪوئي لڪندو ٿو وتي،
ڪيترا ئي مڻ ڪڍي گرميءَ سنڌا،
ماڻهو وتي ڪلندو ۽ ٿلندو اس ۾،
پر سوا ٿولو به سرديءَ سنڌو،
ڪو ڪڍي سگهندو نه آ،
چو ته هن جي جسم ۾،
وهڪرو رت جو به گرميءَ پد کان،
هيٺ ڪرندي ئي ڏڪائي ٿو بدن،
ڏند ڪڙڪڻ کان سوا ٻيهن نه ٿا،
ڪوسڙو ڪو چانهه چسڪو،
جيئن وڃي ٿو پيٽ ۾،
ساه تان ئي مونجهه هيڪر لهي،
۽ اچي ساڃاهه ساري جسم ۾.

اعتماد

مونڪي آهي پڪ پرين!
جي هيڪر مونڪان وسري وڃين،
منهنجي ذهن ۾ لفظن جو ذخيره،
هڪ جهٽڪي ساڻ ويندو ختم ٿي.
چوڙ طرف خاموشي ڄاڻجي ويندي،
اونده اندوڪار ۾،
هر شيءِ نظرن کان اوجھل ٿي ويندي،
۽ مونڪي آهي پڪ پرين!
مان پنهنجو پاڻ کان،
ازل کان ابد تائين ڀلجي ويندس.
مونڪي آهي پڪ پرين!
ته تنهنجو نانءُ ئي آهي،
جو منهنجي ساهه جي نازڪ سڳي کي،
مضبوط کان مضبوط ڪيو بيٺو آ.
۽ مونڪي آهي پڪ پرين!
ته مونڪان تنهنجو نانءُ جي وسري ويو،
ته دنيا جي هر شيءِ ياد نه رهندي مونڪي،
ڏينهن نه ٿيندو ڪڏهن،
هي ڇنڊ ۽ تارا سڀئي،
ڪائنات جي منظر تان،
مون لاءِ سڀ غائب ٿي ويندا.
باقي ڪجهه به نه رهندو،
سڀ ڪجهه تنهنجي نانءُ سان،
مون لاءِ آه سلامت زيل سائين.

زندگيءَ خاطر

سج جي چوڌار ڦيرا چنڊ جا،
ٿي رات گُئي ۽ ڏينهن ڦٽي،
۽ زندگي روشن رهي.
اڃا جهانڻ ڪارڻ اڃو،
ٿوپڪ پاڻيءَ ڏي وڃي،
چنڊ ڏانهن ايندي اناج،
ٿو اٿو بڻجي پوي،
۽ بک جهڻي ٿو بکيو.
پروقت ڪڏهين،
يار اهڙو پي اچي ٿو،
جو سج ڦري ٿو چنڊ کي،
۽ تازم پاڻي رهي ماڻهوءَ سندو،
چنڊ واجهائي ڪڏهن،
ڪٿملي داڻو وڃي.
وقت وقت جي ڳالهه آ
۽ ضرورت هر ڪنهن کي ٿي نچائي،
ٿي رچائي راند اهڙي،
هار جنهن ۾ ناه ڪنهنجي،
جيت جي پڪ ناه ڪنهن کي،
بس سڀئي اکيون ٻڌل ڪنهن ڏاند جيان،
نارم ڦرندا رهن ٿا،
زندگيءَ جي نانءَ خاطر،
سج جي چوڌار ڦيرا چنڊ جا.

سجايو وقت

هن چپر جي چانءَ ۾ ،
ڪي گھڙيون سا هي ته پٽ ،
ڏس ته ڪيڏو ڏينهن آهي تتل ،
هن چپر جي چانءَ ۾ .
جوبه آميڙو متل ،
تنهن ۾ تنهنجي سڪ سندو ،
جي مڏاوا ٿي پوي ،
تنهنجي قسمت ۾ اچي ڦيرو وڃي ،
تنهنجي من ۾ اڏيل ،
جي ڏڪن ديرو پڇي ،
سڪ بسندو جهو ٿو چمي تنهنجو بدن ،
پڪهه ڄاڻج تون ڪارو وقت آ .

تون جيا پو منهنجو

تون آهين

هتي ڪٿي آهين،

توڪي منهنجون هي خاڪي اڪيون،

جيڪڏهن ڏسڻ کان قاصر آهن،

پوءِ به تون آهين،

هتي ڪٿي آهين،

جيستائين منهنجي خيالن جو پرواز آ.

منهنجي ذهن جي هر پردي تي اُڪريل،

تنهنجو ئي ته نقش آهي.

منهنجي روح جي هر پور ۾،

تنهنجي تصوير سجايل آهي،

منهنجي هر تصور ۾،

تو کان سوا ڪجهه ٻي نه آ.

تون آهين،

هتي ڪٿي آهين،

چٽ ته ڇٽي ڪٿي آهين.

منهنجي هر ساهه ۾،

تنهنجي ساهه جي سڳند آهي سمائل،

تون ته هڪڙو ٻي پل،

مون کان ڪڏهن ڌار ئي ناهين،

تو کي ياد کيان کيئن کيان؟

* مون تو کي ڪڏهن وساريو ئي نهي.

منهنجو هر دم،

تو سوا بي دم ٿي ٿو وڃي،

تون آهين،

ته منهنجي حياتي به آهي،

جنهن ڏينهن تنهنجو تصور،

منهنجي ذهن تان ميساريو،

اهو ڏينهن منهنجي،

زندگيءَ جو آخري ڏينهن هوندو.

ڪو ته دروازو کلي

ڏينهن آگذري ئي نه ٿو،
ڏک اهڙو آه جو وسري ئي نه ٿو،
سور سيني ۾ ڏئي ٿو ست جڏهن،
ساھ ئي گھٽجي وڃي ٿو،
چپ چُرڻ جي لاءِ آتا ٿا رهن،
لفظ آهن جي مڙي هڪ جاءِ تي،
چڻ ته جلسي گاه ۾ ويا واڙجي،
ڪو به دروازو کلي ئي ڪونه ٿو،
جو ڪجي اظهار پنهنجي خيال جو،
ڪجهه چئي ٿئي ٻوجھ هلڪو،
سڀ نعرا گونججي،
ذهن جي پردن سان ٽڪرائجي
ويتر ڏکوئيندا رهن ٿا.
چڻ ته قيدي بند ٿيل،
احتجاجي طور تي ڪجهه پي ڪچڻ کان،
ٺاھري واري چڪا آهن سڀئي.

ويچا

ڪالم وڌو شمشان ڀريو هو،
جنهن جي پيٽا جي خاطر،
ڪوئي مسلمان سڙيو هو.

ان کان پهرين جڏهين،
ڪوئي ٻارڻ ڀرندو هو،
تنهنڪي ڪافر مومن جو ڄميڙو ڪوئي،
مسجد مندر سڙندا ها،
ماڻهن جا ارمان ٻريا ٿي،
ڪافر کي مسلمان سڙيا ٿي،
هڪ ڀاڙي ۾ رهندي پي،
هڪ ڀڄي جا ڀائر ٿي نه سگهيا ها،

ڪنهن نه ڪنهن ٿي گڏو متا،
ڪنهن ٿي سوئر مسجد واڙيا،
ڏوهي ٻي ڏوهي ٻڻيا ها،
۽ ٻي ڏوهي گنهگار ٿيا ها،
ڪيئي ڪٺا ها جليانوالا ۾،

پورب پڄم ريتو ٿيو هو ،
ا تر ڏکڻ کين پڄيو هو ،
آخر هندوستان ٿتو هو .

گهر مان ٿي جي ڌار پيا سين ،
سڪ نه ڪو آرام ڏنو سين ،
چاليهن سالن گذرڻ کان پوءِ پي ،
کين سکيا سين ماضيءَ مان ،
ماضي ويٺو ٿو ٻولائي ،
ڪن نه ٿو ڪو تنهن تي لائي ،
ماڻهون مارڻ راند آچڻ ڪا ،
مذهب جي ويڙهاند آچڻ ڪا ،
اڄ پي ماڻهون پياسا آهن ،
هڪ ٻئي تي ويٺا دانهن ،
ڪهڙا آهن ڪهڙا ناهن ،
ڪنهنجي من ۾ ڇا ڇا آهي ،
ڪل نه ڪائي ڪنهنڪي آهي .

ڪراچيءَ جي اداس شام

ڪالهه ناظم آباد ۾،
ڪنهنڪي مون ڳوليو پئي،
گهر انهيءَ جي در مٿي،
لڙڪي لڏي پيو ڪفل،
۽ سڄو پاڙو لڳو پئي پينگ مونڪي،
ڪوئي هل ناهي هتي،
ڪنهن ٻار جو آواز ناه،
اڳ هتي ڪي ٻارڙا،
راند کيڏي ننڊ ڦٽائيندا هئا،
ڪنهن ٻه در جي اڳيان،
ڪو نه مون ويندڙ ڏٺو،
۽ نه ڪو پيرڙا ڪنهن رکشا ڪيو،
هونءَ ڪنن تي تارڙيون،
وينديون چڙهي هيون شور ۾،
دور تائين سڄي ساري گهٽي،
پڙ پانگ پئي پاسي رڳو،
هونءَ هتي ڪي جوان ٻيڙيون،
ويهي رها ٿيون هيون ڪنڊيون
اوچتو ئي اوچتو،
ششڪار منهنجي ڪن پئي،

۽ ڪڇيئون منهنجون اڳيون،
 ششڪار جو تغاڻو ڪنديون،
 مون ڏٺو ڪوئي ٻڌو،
 ڪنهن ڌريءَ مان منهن ڪڍيو،
 جتي اشارا پيو ڪري،
 تنهن جو مقصد جتي هيو:
 "پير پٺتي موڙ پنهنجا،
 تون قدم اڳتي نه ڪڍ،
 ڪا چٽل چڙواڳ گولي،
 جا نه سمجهي ڪا به ٻولي،
 جڏهن تههجي ۾ وڃي پيوست ٿي."
 مان گهرتي پل ٻي خبر،
 بس رڳو در گهر جو ٿڪي،
 ٻي سوچ ۽ خالي اکين سان،
 جڏهن تهه ڪڍڻ ۾ وڃهي،
 واپس ورتلاءِ پٺتي تو مٿران،
 راهه ايندي ڏهن منهنجو،
 جوڳو سوچڻ تو گهرتي،
 سوچ سوچڻ سان سگهارتي ٿي اچي،
 تو هوٽ جو راڻا ڪن رهن تي نجي،
 ڪوڳو هڪڙو فيصلو،
 هونڪار نه ٿو ڀرتي سگهي،
 هر گهرتيءَ معصوم مگر،

ڏهن جي پردي مٿان ،
 ٿا اچن ميوڙا ڪيو ،
 ۽ وڃن ميساريا .
 رت رتل ڇهرا ڪئي ،
 ڪي ڪڇيل لاشا ڪنهن تي ،
 رت ڳاڙهيندڙ جوان ،
 ڪي هون ڪو ڪون ڪنهن ستنديون ،
 ڪن جي پڙدن ڪي ڦاڙينديون وڃن ،
 هر ڪو آهي ڀڄ ڀڄان ۾ ،
 ڪو به ڪنهن لاءِ ڪين ٿو پل پي رهي ،
 ڇڻ ته ڪنهن وٽ وقت ناهي ،
 هر ڪو پيو ڏوڙي ڏڪي ،
 ڪو وڃي ڪيڏانهن ٿو ،
 ڪا خبر ڪنهن ڪي نه آ ،
 ڇڻ ته آزاڪاس ڪوئي ،
 جو اچي ماڻهن پٺيان ڪاهي پيو ،
 ڪيهر ٿا ڪرن ڪيڪي مرڻ ،
 راڪاس رازو جنهن پي ٻڌو ،
 ساهه تنهن جو ڇڻ سڪو ،
 ايڪن اچي ڦيرتي وئي ستنجي مٿي ،
 اوندهه آڏي ۽ هوش ويو مونگي چڱي ،
 پٺ تي ڦهڪو ڪري مان پي ڪريتن ،
 پوءِ جي ڪا ڪل مونگي ڪانه آ .

خالي ذهن

اڄ نوٽ بوڪ،
مون ڏانهن نھاري ٿو پڇي،
"چاھي اڄ ڇا ٿو لکين؟"
مان بہ حيرت مان ڏسي،
ھن کي چوان ٿو:
"لفظ منھنجو سا ٿو،
ڏس، ڪيئن ڇڏيندا ٿا وڃن،
جيئن وڳر کان ڪونج ڪا وڇڙي وئي،
۽ موت جھاپو۽ جھپ جيئن،
جنھنکي جھپي پنھنجي چنبن سان".
ٿو ڏسان خالي پنا،
اٿين نيٺ منھنجا اڄ پنا،..
ذهن جڻ خالي ٿيو آ،
ڪو نہ ٿو ڪو لفظ اُڪري،
۽ نہ ٿو ڪو خيال اُڀري،
بس قلم ھٿ ۾ جھليل،
خشڪ ٿيندو ٿو وڃي،
نوٽ بوڪ مونڌي نھاري ٿو اڃان
مان نہ ٿو ھن جي مڃان.

وقت جو وراڪو

را تين چون رها ٿيون،
رستن تي دير دير تائين رلڻ،
پيلھ سواريءَ تي ويھڻ،
شادي گھرن ۾ رات لڙئي تائين،
پليٽن جي ڪڙڪڻ جا آواز،
وري ٻيھر جاڳي پيا آھن،
ھي شھر ڪراچي، جنھن ۾ ڪڏھن،
راتين جو گھر کان ٻاھر نڪرڻ،
چڻ ڪو الف ليلا جي قصن جيان لڳندو ھيو،
ھر ماڻھو پنھنجي پويان ايندڙ کي،
ڪوئي قاتل ئي سمجھندو ھيو،
گھرن جي ڪولين ۾ بند ھوندي پي،
درن کي تالا لڳل ھوندي پي،
گھر جا وڏڙا ھر ھر،
تالي کي چڪي ڏسندا ھئا،
بند ھجڻ جي پڪ ڪرڻ خاطر.
ھن روشنين جي شھر ۾،
روشنيون ھوندي پي،
ماڻھن جي ذھنن تي اوندھ چو واسو ھيو،
ماڻھن جون نندون حرام ھيون،

ماڻهو به چٽ چمراڻي پيا هئا،
 بسترن تي ستل هوندي پي،
 هر هر پاسا بدلائي،
 ننڊيا ديويءَ کي سڏي،
 صبح جي بانگ ڪن تي پوڻ کان پوءِ،
 ٽپ ڏئي اُٿل بدران،
 گھيرت ڪائن لڳندا هئا،
 ۽ آڏوڙي اٿپوري نتڊ مان،
 اڪيون مھتي هنڌ کي ڇڏي،
 چٽ ڪنھن لڇار کيءَ مان،
 واش روٽم ۾ ويٺندا هئا.
 پير ماڻهي او دوستا!
 هن شهر جا ماڻهو نه ٺهيو،
 پر عزير آباد جي گھرن ۾ ماڻهو،
 پير سڱون نتڊ جا مڙا ماڻهي،
 ڪنھن کي دعائون ٿا ڏين،
 ۽ ڏين پاراتا ڪنھن کي،
 جن سنڌي پير سڱون رکڻ کي،
 هيئن ڪيو تاراج هو.

نظم

اڄ به ائين ئي اجنبي،
ڪالھ هئي جئين اجنبي،
ڇهرا ڄاڻل سڃاڻل هوندي پي،
گهڻو هڪڙي مون طرف اچي،
ٿرڙ تي گهٽ ڀيڪاڻون ٿا هي،
ٿا وڃن منهن هڙو ڪيو،
ڇوڻ نه ڪو ڪوڙو هيو هجان مان،
پيل وٽان زلندو ڇو رهندو،
هڪ گهٽيءَ جي مهر کان،
ٻي گهٽيءَ جي موز ٿاين،
ڪنهن نه ڪيڪار ڀيو هونڪي،
هونءِ نه ڇهرا سڃاڻل تي لڳا،
جنهن کي مون ڪيڪار ڪئي،
تنهن ڏسي ڪنگهار ڪئي،
ڇوڙ ٿا ڪهڙي خبر،
ڪنهن به هٿڪ، تي،
مون ڏني ڪانه ڪائي خوشي،
مهر ڪندڙ مسڪرا ويا ڪا ڏي لڏي،
ڏيڻ ڪنهنجي آسري تي ويا ڇڏي،
آه ويڳاڻي ائين ڌرتي پئي.

نئون سال

هي در دريون گهر پتيون ،
ساڳيون آهن .
هي گهت گهير ،
رستا سارا
ماڻهو چيڻهون
وڻ ۽ وانگي
مارو سانگي
ساڳي چلم ۽ ساڳي دانگي ،
سڀ ڪجهه ساڳيا آهن ،
هي ننڍ سستل ،
اڃان نه جاڳيا آهن ،
پوءِ به چوڻ ٿو:
"سال نئون اڄ آيو آ."
منهجي خاطر ،
سڀ ڪجهه ساڳيو آهي ،
جيئن ڪالھ هو .
ديس به ساڳيو ،
وڊس به ساڳيو ،
رات به ساڳي
دٻڻس به ساڳيو ،
نهجي خاطر .

ڇا ڇا آه نئون؟
 تنهنجي سرتي،
 ڪوئي سونو تاج به نه آهي،
 تنهنجي مالي حالت،
 منهنجي مالي حيثيت کان،
 بهتر ٿيڻ بدران،
 ويتر بد تر ٿي آهي.
 ڪاڌو پيئو،
 اٿيو ويٺو،
 ڪيڏو مشڪل ٿيو آهي.
 پنهنجي اوسي پاسي،
 اوڙي پاڙي،
 ساڳيا لائون،
 ساڳيا چڪم.
 ساڳيون دڪ دڪاڻل راتيون،
 ڏينهن به ڏينهن سان گذرن ٿا،
 پوءِ به چوڻ ٿو:
 سال نئون اچ آيو آ."
 منهنجا ساٿي،
 مون لاءِ ڪجهه پي ناهه نئون،
 توهان جو ڪجهه آه نئون،
 تنهن لاءِ توکي،
 آءٌ مبارڪ آڇيان ٿو.

نظم

آءِ پوءِ نرو باغ چو،
واس هر گل چو وٺان،
۽ جي ڪنهن گل جي مٿان،
آءِ موهت ٿي پوان،
جان پنهنجي آءِ وارڻ پنا،
ڪين ٿو ڪيائين،
جڏهن ڪوئي گل ٿو چئي،
هانءُ ٿو من ۾ اچي،
انگي انگي منهنجو ڪنهي،
آه ٿي ايري اچي؛
چا پڙاڏي باغ ساري اندر،
درد وارن کي پئي دانهون ڏئي.

خواجهشون

سمند چيڪر سڪي خشڪي ٿئي
يا ان جو پاڻي ٿي پوي ڪم ڪار جو،
تم ٿم ٿمڪندڙ تارا سڀئي،
آسمان جي نيري چادر مٿان،
هڪ هڪ ڪري مڙي سڀئي،
پنهنجي جهوليءَ ۾ پري،
مجيوب جي پيرن ۾ رکان،
روشنِي جيڪر هجي اونداهه نه ٿئي،
ڪاٺي ڪنجهه ۽ ڪيم نه ڪا ڪن تي پوي،
پيار پريا سڀئي سڀنا سوين،
ڏسندي ئي ساڀيان ٿي پون،
۽ اڳڻ منهنجي جي پرين هيڪر اچي،
موتي وڃڻ لاءِ سوچڻ پي ڇڏي،
۽ رهي مون وٽ پون.
هي سڀئي ممڪن نه هوندي پي اسان،
ڏهن پنهنجي ۾ ڪئي پيرا ائين،
سوچڻ سوا رهندا ئي نه آهيون.

حال جو ا و نو

اي منهنجا ازل!
ابد تائين منهنجو پيڇو ڪندڙ،
مونکي منهنجي حال تي ڇڏ،
مونکي ماضي ياد نه ڏيار،
۽ مستقبل جي ا و ن کان،
ڇوڻڪاري جي وات به ڏس،
جيئن مان بي ا و نو ٿي،
حال سنوارڻ جي خاطر،
پنهنجون سڀ صلاحيتون،
وقف ڪري سگهان.
اي منهنجا ازل!
ابد ڏانهن موٽڻ کان اڳ ۾،
جي منهنجو حال سنورجي ويو،
تو ڏا طالع منهنجا ٿيندا.

اڻاڻ

تون ته نه ٿو ٻرسين اي بادل!
اڄ منهنجا نين ته ٻرسي پيا.
سارو سر ته سڪي ويڙو،
سڪي ويو اڄ اتر لاڙ،
آه وڇولي منجهه رهيو ڇا؟
سکر پل جي هيٺان پاڻي،
شاھ درياھ جو تاسارو پيٽ،
ٿي واري ساري ان مان اڌري،
هر آئي وئي جو آدر پاءُ ڪري،
سو ڪهڙي آساه منجهايو،
ماڻهون ڇا سڀ جهنگلي جيوٽ،
اڀ تڪي ٿو آس لڳا ٿي،
پوءِ نه ٿو تون ٻرسين بادل،
منهنجا نين ته ترسي ٻرسي پيا هن

مري ٿين ته مات

ساڻيا سارڇو،
متان وسارڇو،
ته ڪو پنت ۾ هئو،
۽ اڌ ۾ مئو.
يا تن تي ڏينهن ۾ ٿڪو،
نه ڪو ڏينهن ئي ٿريو،
نه ساڻي وريو،
نه پنڌڙو ڪٽو،
اڃان ته ڏينهن ۾،
اهوئي تاءِ آ،
وڏو اڻيائِ آ،
اڃان ته ديس ۾،
اهوئي ڏهڪائِ آ،
ديس جي سور ۾،
موت جي به ماري،
سرڙا جنين ها واري،
اوهان جي ساري،
ته پڪ ڄاڻجو،
ته آس جا ڏيئا،
اجهو ڪي ٻريا.

۽ ساڻي پي وريا.
 ۽ جهومندا جوانڙا،
 ويڙهه ۾ گهڙيا،
 پتنگ جان سڙيا،
 چُنگن جان وڙهيا،
 ۽ وڙهندا رهيا،
 جوش وڌندا رهيا،
 منڌ مرڪڻ لڳي،
 سنڌ جرڪڻ لڳي.

نئين تاريخ لکو.

لکو لکو شاعرو اي اديبو لکو،
قوم جي تاريخ لکو.
کيئن وڌي جُهد سان،
آندي جمهوريت آسان،
کيترا کونڌر کهايا،
کيتريون جانيون وڃايون،
کيترا جيئرا جاڳندا،
ڳوٺڙا مسمار ٿيا،
کيئن ونيون،
بي ورهيتيون ٻڌيون،
پيئرن پاڻڙ وڃايا،
ٻار مائٽن کان چٽا،
ظلم جي ٿي انتها،
ماس ماڻهن جو سڙيو پئي اس ۾،
لاش بي گور و کفن،
پنهنجي وارث آس ۾،
کو ٻڌ ويجهو کونڌ تي آيو انهن جي،
خوف ائين تاري هيو،
راکاس جا ڏند هيرٿان،
کيئن ٿي جهلجي سگهيا.

هن جي آڏو ڪو به آيو،
ٻهڪ هن جو ٿي ويو،
اي اديبو شاعرو!
تاريخ اڄ اهڙي لکو،
سچ جنمن جي پاڙ ۾،
ساڪ سچ جي رکو،
هيل تائين ڪوڙ جيڪو آ لکيو،
ڏوڙ ان جي منهن مڪيو.

مان موٽي ايندس

تون سڏيندين،
آءُ موٽي يار ايندس.
مان مري هيڪر ويس جي،
۽ ڪرا ٿي غسل موٽڪي،
پوءِ پھرا ٿي ڪفن،
لاش منهنجي ڪي ڪٿي،
ڪانڌي هلن،
۽ پٺيءَ لاهي جنازو،
مٺ مٽيءَ منهنجي مٿان،
پل نه ساري سڀ وڃمن،
تون ڪري ڪو قرب مون تي،
لاش منهنجي جي مٿان،
يا قبر تي فاتحا ٿي پڙهڻ لاءِ،
تو ڪنيا جي هٿ پئمنجا،
يا وهاپءِ لڙڪ ڪي،
۽ انداز منهنجي پڪاريو،
نانءُ منهنجو،
مان رهي سگهندس نه پوءِ،
آه موٽڪي پڪ پرين
آءُ موٽي ايندس ضرور.

نظم

اچ به ائين ئي اجنبي،
کاله هتي جيئن اجنبي.
چمرا ڄاتل سڃاتل هوندئي ٿي،
گهمور هڪڙي مون طرف اچلي،
نرڙ تي گهنڊ ريگائين ٿا هي،
ٿا وڃن منهن منڀڙ ٿيڻو.
ڄڻ ته ڪو ڪوڙ هيٺو هجان مان،
پل وتان رڻو ۽ رمندو،
هڪ گهٽيءَ جي مهر کان،
ٻي گهٽيءَ جي مور تائين،
ڪنهن نه ڪيڪاريو موٽڪي،
هونءَ ته چمرا سڀ سڃاتل ٿي لڳا،
جنهن کي مون ڪيڪار ڪئي،
تنهن ڏسي ڪنگهڪار ڪئي،
چور ٿا ڪهڙي سبب،
ڪنهن به مُڪ تي،
مون ڏٺي ڪانه ڪائي خوشي،
مسرڪندڙ مسڪرا ويا ڪاڏي لڏي،
ڏيه ڪنهن جي آسري ٿي ويا ڇڏي،
آه ويڳا ٿي ائين ڌرتي ٻيٽي،
ڪانه وڙهين ڪان پئي ان تي ڪٽي.

سڀنت

تنهنجو ڄمڻ،
هڪ معجزِي کان گهٽ نه آ،
تنهنجو وڌڻ ويجهڻ،
ڦاٽڻ ڦولڻ،
ڪيئن چوان هڪ ڪرشمو ٺاه،
جنهن ۾ تنهنجي ماءُ جو رت ست،
پيءُ تنهنجي جي جهڊ،
خانداني اميدون،
سڀ ملي ٿيو آن جوان،
حسن تنهنجو آه نڪريو،
ڪيئن نه ڪو توکي ڏسي،
تو ڏانهن ائين چڪجي اچي،
ويتراوهان جي سوچ جي سرهاڻ آ واسي فضا،
آءُ ڇا هڪڙو حقير،
تو ڏانهن جي چڪجي پيس،
تو چنبن چاڻي ڪنيو،
۽ ڏٺو تو پيار اهڙو،
ٿي سڄي ساري اوهان جي مان ويس.

آس

کیر آهين کير آهين؟
چو ککر هيٺان پيو گنگنائين؟
ڪنهن کان وڇڙي تون ويو آ،
ياد ڪنهنجي ٿي ستا وڻي،
تنهنجو من ڪنهنجي لاءِ آهي ا ڪنڊ و،
ڪنهنجون سارون تون سنڀاري،
هيئن هنجون هارين پيو،
دور را هن ڏي نهارين پيو،
ڏس ادا راهي مسافرا
کير آهي؟
جو ڇڏي توکي ويو آ،
هيئن گوند ر ۾ گڏي توکي ويو آ،
هن ڪٿي نظرون ڏٺو
۽ اک اک سان ملائي،
ڪجهه سليو گوندر گڏ ٿي،
"مان ٿو جنهنڪي ڳوليان،
سو پرين ما ٿهو چون ٿا،
منهنجون هي خاڪي اڪيون،
ڪين تنهنڪي ڏسنديون،
هٿ ڇهي سگهندا نه تنهنڪي،
۽ نه ڪو ٻول هن جا،
ڪن هي سگهندا ٻڌي،
آس ان سان آملڻ جي،
شل پرين پنهنجو پسان،
پوءِ خاڪي منهنجو وجود
پل رهي يا نا رهي".

ا جهل اكيون

مان نه ٿو روڪي سگهان هي نيٺ پنهنجا ،
تنهنجي وٽي کان پوءِ سرتي ،
تنهنجي يادن جي انبارن مان اٿي ڪا ؛
ياد منهنجي ذهن جي پردي مٿان ،
جڏهن ڪڪر جي چانءَ جيان ،
ديرو دمائي ٿي ڇڏي ،
ڪين ٿو ڪجهه پي وٺي ،
بس رڳو ئي ٿانءُ تنهنجو ،
هر هر اچار تي زباني ،
وس پنهنجو پاڻ تي هلندو نه آ ،
پوءِ ڪري مان ما ٿئي ،
ڪنڊ پاسو ڪو وٺي ،
ڪنڌ پنهنجي ڪي جهڪائي ٿو ڇڏيان .
۽ نماڻا نيٺ منهنجا ؛
تا وٺن منهنجي مان وڃن ٽڪري پٿرن
مان نه ٿو روڪي سگهان ،
تي جوڙن لارون لڙيل ،
۽ ڳچ ڳاري ٿو وهاڻ .

وصيت

مقبرو مون تي نه اڏجو،
منهنجي مٽي کان پوءِ عزيزو!
بس رڳو هڪڙو نشان،
منهنجي وڏي ڪاٺا ه خواهش
قبر منهنجي جي مٿان،
هي ننڍو ڪتبو لکي ڇڏجو ته بس!
"هن قبر ۾ جو به آهي،
سو "ستروارو" سڏا ٿيندو هيو،
زندگي تنهنجي ڏکي ڪهڙي به گذري،
پر ڪ باقئين ڪانه ڪا،
۽ ادب جو ادنا هو خادم،
۽ ڪندو هو ڪارا ڪاغذ
شعرا وٺندا سڏا لکندو رهيو،
۽ ڪري ويو وقت پورو."
منهنجي مٽي کان پوءِ عزيزو
مقبرو مون تي نه اڏجو.

مون ۾ تون

نه مان جييت آهيان ،
نه ڪا هار پيارا
ڪئين تون نه مان ٿو وهسي پوان ،
جي هارا ٿين ته ڏک ۾ ڏري ٿو پوان ،
تڏي جييت تنهنجي ،
اها جييت منهنجي نه آهي ،
تون مون کان جدا ٿيو ٿي نه آهين ،
مان تو کان سوا ،
هڪڙو پل پي پرين
جدا ٿي جيئن جو نه سوچي سگهان ٿو ،
تون مون ۾ وسين ٿو ،
مان تو ۾ جيئن ٿو ،
مان تنهنجي ڪري ٿي ته دم ٿو ڪٽان ،
تنهنجي ئي دم سان ٿو زندهه رهان ،
مون کي جييت جي ڪا ضرورت نه آ ،
نه ٿي هار تي ڪو دڪي ٿو ٿيان ،
هي سڀ ڪجهه اوهان جو ،
دل، جان، گهر گهات منهنجو ڪٿي آ ،
آ سڀ ڪجهه اوهان جي حوالي پرين

حكايت

اي ازل جي پياس منهنجي
زندگيءَ جي رڃ ۾ جهرڻي سندي ،
ڪر نه ڊوڙي تون تلاش
چو ته ٿولاءِ ڪو به جهرڻو ،
ڪائنات ۾ ناهي لکيل .
ايئن ڪڍي هيءَ آس اُچ جي ،
تون ابد ڏانهن راهي ٿي وڃين ،
پل ڏسي هي خالق ڪائنات ،
پنهنجي ثبات .

اي ازل جي پياس منهنجي
روز ڪيئي روح رڙندا ٿو ڏسان ،
ايئن سڙندا ٿو ڏسان ،
سج جي گيڙي تپش آ تن مٿان ،
ڪا ڪڪر جي چانو ناهي ،
۽ تن تي مون ڏٺي ڪا بوند برسي ،
ڪا گهٽا پي ڪا نه ترسي ،
ڪيترو تن تي پڪاريو ،
۽ اڀيون ٻانهون ڪري ،
تي چيو: " اي خالق ڪائنات !

“چا اسان لاءِ ڪا نجات،
 ”تو لکي ٺاهي ڪڍ هن،
 ”چو لکي ٺاهي ڪڍ هن؟“
 ”ڏس هتي ڄمائي وڃي،
 ”ڪيئن نه آڃائي چڱي،
 ”ڪيئن نه پئي ترقي هتي هيءَ زندگي،
 ”ڪيئن ڪري سا بندگي،
 ”تنهن وڃائي شرمندگي
 ”جان پالهي درد کان“
 ”تون ٻڌا ئڄ آسمان!
 ”آءٌ پنهنجي من سندي،
 ”ڪيئن بچايان پياس مان،
 ”جو ازل کان آه پياسو،
 ”پيار جي پالوٽ ان تي ڪانه ٿي،
 ”ڪو چمر چل ٿي پوي،
 ”من منهنجو آ ازل کان پياسو،
 ”سو وڃي سيراب ٿي.“

اوهان جي مرضي

اسان کي وساريو ،
نه ساريو سنڀاريو ،
اسان کيڙ آهيون ،
اوهان کي ڇڻون ڪيئن ؟
مگر ميت منهنجا ،
اوهان جي اسان سان هئي پريت ڪڏهين ،
اوهان جي سڄي يار جيون سفر ۾ ،
سهانيون کي را تيون ،
اسان سان ملاقاتون ،
۽ ڪا ريجھ راحت ،
رسانن جا چسڪا ،
ڪريا جي ٻه منهنجي اکين مان ها ڳوڙها .
ڏئي تهڪ تن کي هوناريو اوهان پي ،
وساريو پلي پر ،
پون ياد ڇڏهين اوهان کي اوپيارا!
اهي ڏينهن سارا ،
ته سارڻ سوا ڪمئن سگهندا رهي ،
هو سانوڻ جي ڏينهن تنن ۾ ،
جڏهن ڪانو جي ٿي اک نڪتي ،
تڏهن جنهن چپر چانءُ ۾ ،
چار پهر ڏينهن جا گهاريا هئا ،
پون ياد اوهان کي پرين ،
ته وا پس وري نهاري ٿي وڃجو ،
اوهان پل نه اسان کي ساريو سنڀاريو ،
اوهان جي آ مرضي اوپيارا!

ماڻا وسرتي

تون مونکي ماڻا وسرتي!
جيئن ٿو مان توکي ماڻيان،
پنهنجي تصور ۾ آڻا وسرتي!
مون جو ڌيان ڪيو آتوڏي،
تون آن منهنجي اکين ۾ پيئي،
ڪيڏي ڏور به هوندي مونکي،
نظرن کي تون اوڏي آهين،
مون لاءِ تون ساڳي آهين،
ساڻيان آهين،
ڪيئن چوان تون مون وٽ ناهين،
ڳالهائين ٿي تهڪ ڏئين ٿي،
منهنجي من ۾ رقص ڪرين ٿي،
پنهنجون اکيون بند ڪري مان،
تو کي آءُ ڏسان ويٺو،
پنهنجي خيالن جي ڀولڻن ۾،
مون کي آڻي
تون پي مونکي ماڻا وسرتي!
پنهنجي تصور ۾ آڻا وسرتي!

تخا تب

اي پيارا تاج پلوچ!
درد جي صحرا ۾ ڀٽڪي،
لفظن جو ماتم ڪندي،
ريگزار گل جي خوشبوءِ جو زهر،
ساه سان پنهنجي اندر ۾ اوتي،
ڪيسنائين مست الست ٿي،
ايئن رلندو ٿي رهندين؟
برق رفتار ٿي ويو آ وقت اڃ،
انتظار آدمي هن کي نه آ،
هو نه توبيهي ڪنهن لئه،
ڪيترا آيا ويا ويندا رهيا،
ڪڪ پن ٿيندا رهيا.
زندگي چوڙڻ ۽ ماڻڻ جو رڳو نالو نه آ،
زندگي ڪاٺ پيئڻ چالو نه آ.
زندگي آ جهد ڪنهن ڳالهه لئه،
زندگي ساهن جو اڇ وڇ،
روزگار جي گهاٽي ۾ پيڙبورهڻ،
شهر جي ور وڪڙ رستن ۾ گم ٿي وڃڻ،
ڪنهن حسين ڇوڪريءَ جي،
پڇاڻين ۾ منهن کي لڪائي،
زندگيءَ جي ڏوڇرن کان جهٽ پلڪ پاسي رهڻ،

ٽمڪندو ۽ ڇمڪندو رهڻ ناهي رڳو زندگي.
 يا ڪڏهن چاشني ڪنهن جي چپن جي چوسي وٺڻ،
 ۽ اکين ۾ وجهي اکيون،
 ڏينهن اڀرڻي کان لڙڻي تائين،
 بنان سوچڻ سمجهڻ جي ائين وٺڻ رهڻ،
 حسن ڪنهنجي جي ڪندي واکاڻ گذري ڀل ته ڏينهن،
 ۽ وساري ڏک ڏريندڙ زندگي،
 ۽ ڪري منهن موڙ هر ڪنهن سور کان،
 بس اشارن ئي اشارن ۾ ساڻ سمجهڻ،
 تون خود ٻڌا ئڄ ڪيتري ٿيندي سڦل هيءَ زندگي،
 سوچ ته چاهي زندگي؟
 زندگي تهڪ هڪڙو ناهه مٺڙا!
 ۽ نه آهي ڇمڪ ڪوئي زندگي،
 پر تهڪ سان گڏ ڇمڪ پي آ زندگي،
 زندگي ناهي رڳو ڪنهنجي ڳلا،
 ۽ نه ڪا تعريف آهي زندگي،
 زندگي ماڻڻ به گهرجي،
 زندگي ڄاڻڻ به گهرجي،
 درد جي صحرا مان گذري،
 ۽ سڪن جي سڀڄ ماڻڻ لئه جتن آ زندگي،
 زندگي ڏاڍي مٺي آهي پرين!
 پر سوچ ڪجهه ڪيئن سنواريون زندگي،
 ۽ سوچ ڪجهه ڪيئن گذاريون زندگي.

نرتڪي

ته اي نرتڪي! توکي خبر آ،
ته تنهنجي نچڻ سان ٿي،
زمانو ٿو جهومي پوي
۽ هر تنهنجي ادا تي،
پنهنجون سوچون وڃائي،
حواس باخته ٿي وڃي ٿو،
جيستائين تون رقصان رهين ٿي،
ته ڪهڙو به رنج و غم،
دنيا ۽ عقبا سندو،
ڪڏهن ڌيان ڪنهنجو چڪائي سگهي ٿو،
نه گهر ٻار ڪنهن کي،
نه ڪا پيت پرواه،
تنهنجي ادا ٿيڻ جي وچ ۾ اچي ٿي،
تنهنجي پيرن هٿن جي چرپر سوا،
نظر ڪاڏي ڦري ٿي نه ٿي،
لڳن سڀ ٿيون پٿرائيل اڪيون،
اي نرتڪي! توکي خبر آ،
ته غم ۽ ڏک کان تون ڏيندڙ نجات،
اجان ناچ ڪر تون اي ناري نياري
جو زمانو ڏکائيل آڏاڍو،

غمن ۽ ڏکڻ ڏ وڃهرن ۾ ،
 مسا ٿل جي جي ڏٻڻ ۾ ڦاٿل هي ماڻهو ،
 ۽ سوچن جي لوچن ۾ غلطان ،
 پيٽ پوڄا ۾ چارئي پهر ،
 کي لمحا گهرڻيون يا جهٽ پلڪ ،
 انهن جي ڌيانن کي سوچن مان ڪڍي ،
 دنيا ۽ مافيهما کي پلائي ڇڏين ٿي ،
 ته اي نرتڪي ! توکي خبر آ ،
 هنن لاءِ تنهنجي عظمت جو ڪاٿو نه آ ،
 هنن وٽ تون عظمت کي پهچي چڪي آ ،
 ته اي نرتڪي ! توکي خبر آ .
 ته تنهنجي نچڻ سان ئي ،
 زمانو ٿو جهومي پوي
 ۽ هر تنهنجي ادا تي ،
 پنهنجون سوچون وڃائي ،
 حواس باخته ٿي وڃي ٿو .

ايلاز

آء پٽائيءَ سان محو ڪفتگو،
ڪجهه ٻڌاين ۽ ٻڌان ٿو کيس پي،
هو هلي آيو هتي آهي سچل،
پنڌ ۾ سامي پيو آهي ٻڌان ٿو،
ڪين پٺتي هو خليفو پي رهيو.
۽ ٻڌي سڀ دالهن منهنجي،
ٿا ڏسن ڇهرا پيا،
سند تي ڪيترا پهرا ٿيا.
مون ڪيو ٿي عرض تن ڪي،
ڪالهه هٿڙان ئي اياز،
ويو ڇڏي سند مان لڏي،
۽ سيد جو عاشق سند،
ويو وڃائي وار پنهنجو،
مسٽلا ايڏا اڏا،
حل تن جو ڏاه ڪو،
ڪي رهن ڏٺا ڏٺا ۾ پاڻيءَ مٿان،
ڪيترا ڌاريا اچن ٿا روز پيا،
۽ وڃن سند مٿان پيا چائڻبا.
پيا سنڀاريون روز توکي،
اي پٽائي موت ڪاءُ!
تون ڪڏهن ايندين وري،
جو سموري سند جا،
سور ساري باهه پاري،
۽ وڌو ڪو مڇ مڇا ٿي،
بيت وائي ۾ سمورو سچ سما ٿي،
ڏيهه ساري ڪي ٻڌا ٿي تون سگهين.

آزاد پنچي

اي پکي! پرڏيھ جا ،
ٿي ويل واهيري سندي ،
۽ انڌيرو چانيل آھي ،
گمنگھور گھٽا جو آئي آھي ،
کيئن تون ويندين کھي ،
کا گھڙي کا ٿي پلڪ ،
ساھ پٽ ،
ساھ پنھنجا پسر ، هتي ،
۽ رھي پٽ رات هٿڙي ،
پيار وند پالوت ڪر ،
آءُ ڄاڻان ٿو سڄڻ ،
ناھ هت تنھنجو ٺڪاڻو ،
تون پکي پرڏيھ جو ،
ناھ اکيرو تو سندوق هت ،
آڇ ڪر منھنجي قبول ،
جا آھ منھنجي پيار جي ،
۽ رھي پٽ رات هٿڙي ،
جيئن ٿئي کا روشني ،
۽ ڏيھ تان اونڊھ ٿري ،
من تنھنجو پي ڪري ،

شمشان سارو هي نري ،
پوءِ واٽ تنهنجي لاءِ ساڳي
پنٽ سڀ تنهنجا ڪچيل ،
۽ رند سڀ تنهنجا ڏٺل ،
تون وڃي سگهندين سويرو ،
ڪير روڪي ڪين سگهندءَ ،
تون ته آن آزاد پنڇي ،
پوءِ مرضي تو سندي ،
تون وڃين توڙي رهين ،
اي پڪي ! پر ڏيهر جا .

اٽل اصول

آءَ سڌا رهڻو نه هان،
هي رند راهون هتي،
گهٽ گهير ڇڏي،
گهر ٻار ۽ دوست يار،
پنهنجا پراوا يار اغيار،
هي ڍنڍ ون ڍورا،
سڀ پنيون ٻارا،
جسم جي رقص جون صدا ٿون،
خوبصورت ادا ٿون،
نروڪي سگهيون ڪنهن هلڻ هار ڪي،
نهارِي ڏسويلا وهان پيار ڪي،
نه ناهي زماني ۾ ڪوئي سدائين رهيو،
ڪو اوتار ڪوئي ولي،
نه شاعر نه پيغمبر سهي،
نشانيون ڇڏي يا ڏئي ڪو شعور،
وڌو ڌور ڌور،
وٺي راه ڪهڙي هورمند ورهيو،
انهيءَ جي خبر ڪنهن نه ڄاڻي اڃان،
ازل کان پرولي پڙاڏي پئي،

نه ڄا تي ڪنهن ۽ نه پاتي اڃان ،
 اڃان پي اڃا تي پرولي اها ،
 پر چوان ٿو پڪ سان پيارا پرين !
 ته هڪ ڏينهن مون کي به وڃڻو ئي ته آه ،
 ته هڪ ڏينهن تو کي به وڃڻو ئي ته آه ،
 تون اڄ ئي مڃي وٺ ،
 سڀاڻي ته مڃڻو ئي پوندءِ ،
 ته موٽ آهي اٿل ،
 ۽ وقت مقرر تي اچڻو به آ ،
 انهيءَ کان لنوا ئي سگهيو ڪو نه آهي
 نه ڪو آءُ انهيءَ کان بچي ٿو سگهان ،
 جڙيو جو به آهي سو ڏهندو ضرور ،
 ڪريو وس ڪيڏا ،
 ته خاڪي بدن ۾ نه آ روح رهڻو ،
 انهيءَ کي اصل ڏانهن آه ڪهڻو ،
 جزو آه جنهن ڪل سندو ،
 انهيءَ سان وڃي آه ملڻو ضرور ،
 اها پڪ آهي ،
 انهيءَ ۾ نه ڪو شک آهي .

اي امان

ڪيتري پاڻوه سان
عيد جو موقعو ملهائڻ خاطر،
ريل گاڏي ۾،
اذيتناڪ رات گذاري،
ڏينهن سهارِي،
صبح ساڃهر اچي،
ڳوٺ پيڙو ٿيس.
هڪ پاڪر ڪنڊ ۾،
نرڙ تي منهنجي چمي،
ڪنهن نه ڏني.
هيڏي هوڏي نظرون ڦريون،
ڦرنديون رهيون.
مايوس ٿي ورنديون رهيون.
تون ته هن ڏيه مان،
ڪجهه نه ڪٽي.
سڀ ڪجهه ڇڏي،
پونيرن گوندر گڏي،
راه ربابي راهي ٿيئون.
بس قضا تي رضا،
اي امان!
پر نٿو هي من مڃي،
تون هتي يا هتي،
اوسي پاسي،
گهر جي ڪنهن ڪنڊ ۾،
آهين ستل،
۽ ٿڪ ٻڏي مون کي تڪي،
هانءُ هلڪو پئي ڪريڻ.

غزل

• ° •

- مان نه توکي ڇهان تون نه مونکي ڇهين
- منهنجي ٽيڙن جيان ٽڙي پئي آهين
- اوهان ئي وفائون ڪيون
- تون جي پرڇائين ته مان پي رسان
- گل ٽڙيو گل ٻوٽو ملي
- مونکي ٿي ڳولين
- واٽون راتيون ۽ ڪي رول
- جسم آهي سور منهنجو ڪيئن ڪيان
- پر مان لنگهندي هونوسان پاسو لڳو
- زندگيءَ ۾ يار ڪوئي هل هجي
- ڪنهنجي لاش تي آه اڄ ميڙو متو
- تند ڪاٺي تار ناھ

مان نه تـو کي چهان ، تـون نه مـونکي چهين ،
چا کريان اوا پرين ، دل نه ٿي منهنجي مـجين

مان من کي کيئن اچي ، رات کيئن گذري پرين!
بس گهڙي هڪڙي رهي ، تون پيو سمڻا وڃين .

مون ٻڌيون ٻانهون ٻئي ، ڳل وڌم ڳارو پرين!
منت هڪڙي مون کئي ، چو نه ٿو منهنجي مـجين .

عید کن منهنجون اکيون ، تون پوين هڪڙي رهي ،
سون ٿي مان پي پوان ، هڪ دفعو مون کي سـجين .

منهنجي ٽيڙن جيان ٽڙي پئي آن،
اماس ۾ تارن جيان ڪڙي پئي آن.

ڳالهه مون خيرِي ڪئي پئي پر مائٽي،
مان نه ڄاڻان تون ڪئين چڙي پئي آن.

رات ڪاري ۽ انداري، وڏ ڦڙو ۽ واهڙ،
ڪري بساد ڪو انجام، گهڙي پئي آن

منهنجو ڪمرو اوندا هو، نه ڏيئو نه لات،
چوڏهينءَ جي چنڊ جيان، ڪڙي پئي آن

ڪيترا ڏينهن ٿيا، تون نه مڃي منڻ ڪيا،
اڄ ته کانگهاريءَ جيان، مڙي پئي آن

اوهان ئي وفائون ڪيون،
اوهان ئي جفائون ڪيون.

پتيون تونم چو ڄاڻان اهي،
اسان جيڪي صدائون ڪيون.

سڻيون سر ڪلي هيڃ مان،
اوهان جيڪي ادائون ڪيون.

ڳالهه مون اوهان جي ڪئي،
پر اوهان پي نڌائون ڪيون.

تون جسي پرچائين ته مان پي رٿان
تون جي رٿارين ته ڳوڙها اگهان

تون منهن سان ته مڃين ٿي نه ٿو
ڪين مون هو گهٽايو پنهنجي وسان

رات سبانت ۾ سسور جي سرور ۾
پيار پنهنجو پيو مان ٿي پسان.

نينهن جي مينهن ۾ ڇا بچي آيو
لڙڪ بيهن نه ٿا ڇا ورائي ڏسان.

تون جو هيڪر وٺين نه آڻين وري
ڏيهه آ اڻ ڏٺو ڪيئن تو وٽ رسان.

گل تڙيا گل ٻوڙ ملي
جهوٽو لڳو خوشبوءِ پڳي

رات پير هڪ خواب ۾
جاڳ ائين جلندي رهي.

ڪنهن پڇيو تنهنجو پتو،
مون ڏسي هن کي گلي.

مان ته قابل ڪين هوس
مونکي بشارت توکان ملي.

تون سامهون آئينءِ پئي،
دل نه مون کان ٿي پلي.

رات محفل دنگ ٿي وئي،
ريت تو بن ويئي جلي.

سَاه سان مونكي لڳي آ
هيڏانهن هيڪر اچ هلي

مور ڪي پي مات ڏئي وئين،
ٿورن تو اچ آه اهڙي ٿلي

رنج رسامان ٻن وجهي
هيڪر لڳائج ڳل ڪلي

سڪ منجهان سيارئي ستار
هن کان نه ٿي ٿئي دل جهلي

مون ڪي ٿي ڳولين،
پاڻ ڪي ٿي رولين.

ٿي ڪيڙي ٻاجهه بڪي،
جا ٻولي ٿي ٻولين.

پسيج پني رات رني،
ٿي راز ڪيئي ڪولين.

ڳهرا ڳاهه ٿيا آهن،
چاٽيون ٿي چاڇولين.

ڏينهن کڻا پنڌ ڪندي،
چو راتيون ٿي رولين.

باک ڦٽي نه پرڀت ڪئي،
ٿي پاڳن ڪي ٻولين.

سانگ سڃاڻم ڪانگ،
ٻولي اهڙي ٿي ٻولين.

واتون راتيئون ۽ ڪي رول،
اڀ ڪپر پيسرن پريميل جهمول،

سپيڪا سڌڪي هنجون هاري،
ساري پنهنجا پنهنجا ڍول.

ور وريتي واجمه وجهي ٿي،
نيهن نه ڪت چاتين چاچول.

آءُ اچي ڏس منهنجا حال،
ايئن پڄن شل تنهنجا ڀول.

جاني چاڪئون آهن ڇڏي ويو،
ڪين، وٽن مون ڪٿم ڪهول،

واعدن تي مون عمر گذاري،
پاڙ پرين اڄ پنهنجا ڦول.

ڪيڏو ساهه سڪي ٿو ساجن،
شال ٻڌان مان تنهنجا ڀول

جسم آهي سور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان،
روح آرنجور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان.

ڪئي اڏارون سڳنڌن جون، ڏس ڦول ٻروڪريا پيا آهن،
ڪيڏو پورالو پور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان.

زخم چڪيل اک ڏرا ڏنل، آ حالت منهنجي ڪهڙي ٿي،
جسم سڄو ئي سور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان.

ڪيڏو پيرين، ڇو پنڌ پري، ٿو منهنجو هاڻي ڪنڌ ڊري،
پوءِ به من آ مضمور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان.

سمهڻا سارا ڪئين نظارا، ڪنهن تي اک ٿي ڪين ٻڌي،
ٿو دور ٺهاري نور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان.

ٿو ڪيئن جهٽي هڪ نظر سان، جو ٻو وهي جڳ منجهم پيمو،
اهڙو آهي شعور منهنجو، ڪيئن ڪيان مان ڪيئن ڪيان.

پڙ مان لنگهندي تو سان ڪو پاسو لڳو،
جسم جو هڳاءُ آسا ۾ پڪڙي ويو.

هٿ زات پڙ تات تنهنجي هٿي لڳل،
مرڪي هٻڪر تو ڪٿي مون ڏي ڏٺو.

ڇو سا ۾ سا ه ٿئو سا پي اڃان،
پيار پري نگاهه سان ٿو مون ڏي ڏٺو.

ڪيئن پڇي پئي ڄو وڃي ڪوئي،
جنهن کي پيارو آهي پيار ئي تنهنجو
»

جسم کي جسم هئي ڇڪ اهڙي ڪئي،
بنا سوچڻ سڌو ٿو وٺ اچي سسڙيو.

ٿيون ڳالهيون ته مٿر سر گونجيا
تنهنجو محفل ۾ جيئن ڏڪر چڙيو

ڪاش! سمجهي سگهن گونگيون اکيون،
مان رهندي ڀڄ هو تو جو ڪجهه چيو.

ڪيئن توکي سڏي ٿو سوچي ستار،
نانءُ تنهنجو نه هو مون ٿو ڪمان پڇيو.

تون جي پر چائين ته مان پي رسان،
تون جي رٿارين ته ڳوڙها اگهان.

تون منهن سنان ته مڃين ئي نه ٿو،
ڪين منون پي گهٽايو پنهنجي وسان.

راڻ سانت ۾ سسور جي سرور ۾،
پيار پنهنجو پيو مان پي پيسان.

نيسنهن جي ميسنهن ۾ ڇا بچي آيو،
لڙڪ بيهن نه ٿا ڇا ورائي ڏسان،

تون جو هيڪر وئين نه آئين وري،
ڏيهه آڻ ڏسو ڪيئن ٿو وٽ سان.

ڪنهنجي ٿا زي لاش ٿي آه اڄ ميرڙو متو،
ڪنهن انهيءَ لاش مان آ حوصلو ايندو وتو.

ڪير ڪنهنجو ٿو ٿئي ۽ ڪير ٿو ڪنهن کان پڄي،
ڪو پڄي وريام ٿيو آ ڪير ڳاڙهي رنگ رتو

ڪنهن لڪائي ذات پنهنجي ڪنهن لڪا يا بارڙا
ڪو ڏسندڙ لاچار ٻڙيو ڪنهن ڏنو ڪنهن جو پتو.

آه هر ڪو خوف ۾ ڪم ڪار ڪنهن کان ڪيئن پڄي،
ڪير ٿو هيسائي ڪنهن کي ڪو اڳاڙي پيو پتو

ڪير ڪاهي ٿو اچي ڪٽ ڪيون ڪري ۽ ڪٽڻ ڏئي
ڪير ان ويڙهانند مان بچجي ويو آ بي چستو.

ڪير ٻاوانن مثل ٿو منهن ڏئي ۽ ماڻي ملير،
ڪير ڪٽڻ کي ٿو جهڪائي، ۽ سڏائي بي سستو.

تنسڊ ڪائي تار ٺاهڻ،
ياد ڪائي سار ٺاهڻ.

ڪيئن لڳي دلڙي هٽي،
سونءَ ڪائي لار ٺاهڻ.

ٿي پڇي ڪامي رڳو دل،
هنست ته ڪائي ٺار ٺاهڻ.

اڄ اچڻ تو گهر ٿيڻ،
تو وٽان ڪيڪار ٺاهڻ.

هونءَ تون آهين حڪيم،
ڪيئن دوا بيمار ٺاهڻ.

تون اچين سوءَ بار اڄ،
جهل، پل، ڪائي مار ٺاهڻ.

ڏيهه ساري جي اندر،
سڪ ته ڪو سستار ٺاهڻ.

زندگيءَ ۾ پيار ڪوئي هل هجي،
تنهنجي وارن ۾ ڪوئي گل هجي.

آءُ هجان ڪو سمنڊ اهڙو ئي وشال،
جنهن جي ڇولين ۾ ڪوئي چسل هجي.

شل زندگي اهڙي عمارت ٿي پوي،
پيار جو جنهن ۾ ته ڪوئي نسل هجي.

ڪيترو اڃ مست ٿو پاسن ستار،
ڇڻ ته پيٽل ڦل مٿان ڪو ڦل هجي.

ترائيل

- جيئن ڪجل پائي اکين ۾، لالي لپن کي لائڻ
- پيا پوئڙ پرن ٿو واسي جڳ کي واءِ هڳاءِ
- منهنجا مٺا مهنا ٿيا هاڻ ته تون موٽي آ
- ڄاڻ اچي سڄ لٿو آه پري پنڌ پيو.
- چنڊ ڳليون سڀ رلي، نيڪٽ ڀڳو ڀر ٿڪ مسافر.
- ڇا ڇا نه آه سندن سونهن سوائِي آهي.
- رات چونڊ ۾ خواب ٿي ته بڻجي آءُ
- ٻاهر ڪوئي پاڪاري ٿو.
- اسان به تنهنجا ٿي ته آهيون سڄڻ.
- ڪٿي رها ٿيون تو وٽي يار رهجي ويون.

اسان به تنهنجا ئي ته آهيون سڄڻ،
 تسون پنهنجي دل کان پڇي ته ڏس،
 نمان پنهنجو پليما ئي نه آهيئون سڄڻ،
 اسان پي نه تنهنجا ئي ته آهيئون سڄڻ.

هڪلاڻي، ۾ ڪڏهن تسون سوچي ته ڏس،
 نمو سوا ڪجهه پي اسان ٺا هيئون سڄڻ،
 اسان به تنهنجا ئي ته آهيئون سڄڻ،
 تسون پنهنجي دل کان پڇي ته ڏس.

ڪيئي رهاڻيون تو وئي يار رهجي وڃون،
 پاڻ رهي ڪين سگهين، يادون جتي وڃن،
 آيو ائين هئين، ڇڻ ته ڪنهنجي تندي وسين،
 وڃين نه يار موٽي، ٽوٽو ڪڍي ٻنهن.

وڃين ته جڻ هن شحر مان ئي لڌي وڃين،
 پل ۾ اکين کان سوين ڳالهيون سلجي ويون،
 چاهي رهيا ڇپ مگر، دليون رلجي ويون،
 ڪيئي رهاڻيون تو وئي يار رهجي ويون.

جيئن ڪجل پائي اکين ۾ ، لالي لبڻ کي لائڻ،
ڏينهن ۾ اوندھ پيڳي ، شفق رنگ وڪري ويسو
پوءِ وري کولي دري ، مون گھر جھاتي پائڻ،
ڪري اک سان اشارو ، هٿ چپن تي لائڻ.

منهنجي چھري جا سڀئي ورن ٿي ڄاڻڻ،
گنگڻائيءَ گيت پئي ، سُڙ سڻگيت وڪري ويو،
آھ اڃان ياد پيرين ، جو گيت پئي ڳائڻ،
جيئن ڪجل پائي اکين ۾ ، لالي لبڻ کي لائڻ.

پيا پڙ نر پرن ، ٿو واسي جڳ کي واءِ هڳاءِ،
تنهنجو نياپو مونکي مليو ، پوپٽ پر پڪيڙيا.
مان ٿو ڄاڻان اي پرين ! تنهنجو آهي لڳاءِ،
منهنجي آئي تو جو ڪيڙو ، منهنجو آدرپاءِ.

مونکي مسر کون آجيءَ ، سنڌ سنڌ پاتو ساءِ،
لڙڪ لڙيا لارون ڪري ، مون کي موتي وکيريا.
لونءَ ڪانڊاري تنهنجي آبيءَ هٿ جو چھاءِ،
پيا پنوءَ نر پرن ، ٿو واسي جڳ کي واءِ هڳاءِ.

منهنجا منا مهنما ٿيا ، هاڻ ته تون ڀر موٽي آ ،
مونڪن پرڇمي ئي نه ٿو ، روح رڙي تو ڪان سوا .
زندگيءَ تي ڀروسو ئي ناهي ، ياد اها ڪوئي آ ،
هيءُ جيا پو آهي جنهن تي ، سو نه ڳڀو روئي آ .

نيهن وسي مينهن جيان ، ان جي نه ڪا چوٽي آ ،
رات رسي دلڙي ڪسي ، ڪونه پيو تو ڪان سوا .
مان به تون ئي آهيان سائين ، ڪا نه ڪا وچوٽي آ ،
منهنجا منا مهنما ٿيا ، هاڻ ته تون ڀر موٽي آ .

ڄاڻ اچي سڄ لٿو ، آه پري هي پنڌ پيو ،
ڪيئن چوان حياتي ڪيتري ، منهنجي اڃان
موٽڻو آهي يا ناهي پرين ! مان ڪيئن مڃان ،
تو نه آهي واڳ واري ، تو سوا مان ڪيئن وڃان .

راهه مشڪل ، دور منزل ، مان نه ٿو ڀولا ڀڄان ،
آه سسٽ ، م سر هڪو ، ناهه مونکي سر پيو .
پوءِ پي منهنجا پرين ، تو کي ڏسڻ لاشڪ ٿيو ،
ڄاڻ اچي سڄ لٿو ، آه پري هي پنڌ پيو

چنڊ، ڳليون سڀ رلي، نيٺ ڀڳو ٿڪ مسافر،
هرڻ اڪيءَ پيرا نه لڳا، وڃون وسي جو آڻيون.
ڪانگ لٺوي اک ڦڙڪي، سانجهيءَ ٺاڻي ۽ ساجهر،
چنڊ ڳليون سڀ رلي، نيٺ ڀڳو ٿڪ مسافر.

ڪستين ڪر موڙيا جڏهن، واٽون ڦٽن سان چمانئيون،
بيجل جو ڪجهه ٻوليو، نرت ڏني پئي تيسن ٺاٽن.
چنڊ ڳليون سڀ رلي، نيٺ ڀڳو ٿڪ مسافر.
هرڻ اڪيءَ پيرا نه لڳا، نيٺ ڀڳو ٿڪ مسافر.

ڇا ڇا نه آه، سسندڻ سونهن سوائِي آهي،
تنهنجي چهري نه لڳائي، توڃا لڪائي ڳالهه،
توڪي جڏهين ڏٺم، منهنجي دل توائي آهي،
ڇا به گذري گهڙي، ياد ڪندي سڃاڻي آهي.

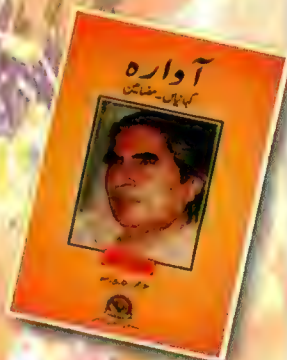
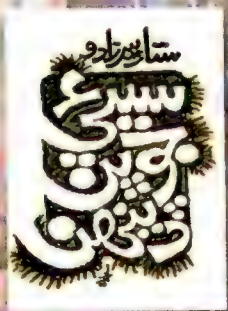
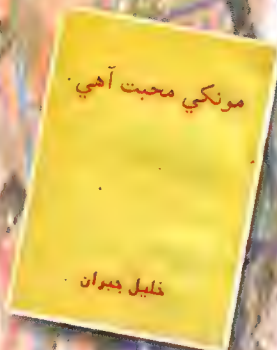
ننڊ منهنجي ڦٽي، تنهنجي ٻڌي ڪائي ڳالهه،
رات پير اک نه لڳي، دل جي تانگهه توائي آهي،
تنهنجي سسڪڻيءَ ڪالهه سا ڳالهه ٻڌائي آهي،
ڇا ڇا نه آه، سسندڻ سونهن سوائِي آهي.

رات جو ننڊ ۾، خواب ئي ته بڻجي آءُ،
ڪئي ڳالهائون، تو سڻ سڻ چاهيان ٿو.
ڏينهن ڏٺي، تو سڻ ته ملڻ چاهيان ٿو،
تنهنجي نظرن ۾ ئي رهڻ چاهيان ٿو.

توڪي ڏسي دل ڪي نه پلڻ چاهيان ٿو
ميگهه ۾ ڪي ملهاريون ئي ته بڻجي آءُ،
هٿ هٿ ۾ ڏئي تو سڻ هلڻ چاهيان ٿو
ڪئي ڳالهائون تو سڻ سڻ چاهيان ٿو

ٻاهر ڪوئي پاڪاري ٿو،
انسند ر آهون اڏمان آهن.
ساهه سڃڻ، ڪي ساري ٿو،
ٻاهر ڪوئي پاڪاري ٿو.

ڪير ڪير، تسي ڪو ڪاري ٿو،
پيڙين وارا سڙه سڻباهن،
ٻاهر ڪوئي پاڪاري ٿو.
اندر آهون اڏمان آهن.

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لُڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻرندڙ، ڄرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻ جي آس رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَن) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اُهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَن جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پَڪَ ڄاڻو ته اُهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پَن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن کا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتِي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پَن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پَن کي کليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پٽاندڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليگن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ اياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٺ، ڀڪار سان
تشبيه ڏيندي انهن سڀني کي بمن، گولين ۽ بارود جي مد مقابل بيهاريو
آهي. اياز چوي ٿو ته:

گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

.....

ڄڻ ڄڻ جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چڻ ٿا،
ريٽيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجهه پهڙ چڻ ٿا،

.....

ڪالهه هيا جي سُرخ ڪُڻن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن؛
گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

.....

هي بيت اٿي، هي بم-گولو،

جيڪي به ڪٿين، جيڪي به ڪٿين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بم جو ساٿي آ،
جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -

ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته ”هاڻي ويڙهه ۽
عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني
آهي.

پڻ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين
محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج
۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي
پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پڻ نصابي ڪتابن
سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاءِ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ پڻ جو پڙلاءُ.“
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)